

**Regulacje w sprawie wdrażania Mechanizmu Finansowego
Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG)
na lata 2014-2021**

przyjęte przez Komitet Mechanizmu Finansowego EOG w dniu 8 września 2016 r.,
zgodnie z art. 10.5 Protokołu 38c do Umowy o EOG, i zatwierdzone
przez Stały Komitet Państw EFTA w dniu 23.09.2016 r., ze zmianami z 9 grudnia
2021 r., 29 kwietnia 2022 r. i 2 lutego 2023 r.

Spis treści

Rozdział 1 Postanowienia ogólne	6
Artykuł 1.1 Zakres zastosowania.....	6
Artykuł 1.2 Cele	6
Artykuł 1.3 Zasady realizacji.....	6
Artykuł 1.4 Zasada współpracy.....	6
Artykuł 1.5 Ramy prawne.....	6
Artykuł 1.6 Definicje	7
Artykuł 1.7 Widoczność.....	8
Artykuł 1.8 Pomoc finansowa.....	8
Artykuł 1.9 Koszty po stronie Państw-Darczyńców	8
Artykuł 1.10 Koszty zarządzania po stronie Państw-Beneficjentów	9
Artykuł 1.11 Środki na rezerwę	9
Artykuł 1.12 Finalizowanie określonych projektów wybranych w ramach Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2009-2014.....	9
Rozdział 2 Podejście strategiczne	9
Artykuł 2.1 Obszary priorytetowe	9
Artykuł 2.2 Finansowanie partnerów programu z Państw-Darczyńców	10
Artykuł 2.3 Finansowanie międzynarodowych organizacji partnerskich	10
Artykuł 2.4 Fundusz współpracy regionalnej	10
Artykuł 2.5 Memorandum of Understanding.....	10
Artykuł 2.6 Raport Strategiczny.....	10
Artykuł 2.7 Spotkanie roczne	11
Rozdział 3 Informacja i komunikacja.....	11
Artykuł 3.1 Postanowienia ogólne	11
Artykuł 3.2 Obowiązki Krajowego Punktu Kontaktowego	12
Artykuł 3.3 Obowiązki Operatora Programu.....	12
Rozdział 4 Stosunki dwustronne.....	13
Artykuł 4.1 Zasady ogólne	13
Artykuł 4.2 Wspólny Komitet ds. Funduszu Współpracy Dwustronnej.....	13
Artykuł 4.3 Programy partnerskie z darczyńcami.....	13

Artykuł 4.4 Komitet Współpracy	14
Artykuł 4.5 Projekty partnerskie z darczyńcami	14
Artykuł 4.6 Fundusz Współpracy Dwustronnej	14
Artykuł 4.7 Wykorzystanie Funduszu Współpracy Dwustronnej na poziomie programu	15
Rozdział 5 Systemy zarządzania i kontroli	15
Artykuł 5.1 Ogólne zasady dotyczące systemów zarządzania i kontroli.....	15
Artykuł 5.2 Wyznaczanie podmiotów krajowych	16
Artykuł 5.3 Krajowy Punkt Kontaktowy.....	16
Artykuł 5.4 Instytucja Certyfikująca	17
Artykuł 5.6 Operator Programu	18
Artykuł 5.7 Ustanawianie systemów zarządzania i kontroli.....	20
Rozdział 6 Programy	20
Artykuł 6.1 Przygotowanie programów	20
Artykuł 6.2 Koncepcja programu.....	21
Artykuł 6.3 Umowa w sprawie programu	21
Artykuł 6.4 Poziom dofinansowania i minimalna kwota dofinansowania projektu.....	22
Artykuł 6.5 Wybór projektów predefiniowanych.....	23
Artykuł 6.6 Fundusz małych grantów na poziomie programu	23
Artykuł 6.7 Instrumenty finansowe.....	23
Artykuł 6.8 Umowa w sprawie realizacji programu	24
Artykuł 6.9 Zmiany programów.....	25
Artykuł 6.10 Weryfikacja ze strony Komisji Europejskiej	25
Artykuł 6.11 Raport roczny dla programu	25
Artykuł 6.12 Raport końcowy dla programu	26
Artykuł 6.13 Programy wdrażane przez BMF, organizacje międzyrządowe lub podmioty z Państw- Darczyńców	26
Rozdział 7 Wybór projektów	27
Artykuł 7.1 Tryby wyboru	27
Artykuł 7.2 Kwalifikowalność beneficjentów i partnerów projektu.....	27
Artykuł 7.3 Nabór wniosków	27
Artykuł 7.4 Ocena projektu i przyznanie dofinansowania.....	28
Artykuł 7.5 Konflikt interesów.....	28
Artykuł 7.6 Umowa w sprawie projektu.....	29

Artykuł 7.7 Partnerzy projektów i umowy partnerskie	30
Rozdział 8 Kwalifikowalność wydatków	30
Artykuł 8.1 Wydatki kwalifikowalne w ramach programu	30
Artykuł 8.2 Ogólne zasady kwalifikowalności wydatków	30
Artykuł 8.3 Bezpośrednie wydatki kwalifikowalne w ramach projektu	31
Artykuł 8.4 Standardowe stawki jednostkowe.....	32
Artykuł 8.5 Pośrednie koszty projektu (koszty ogólne)	32
Artykuł 8.6 Zakup nieruchomości i gruntu	33
Artykuł 8.7 Koszty niekwalifikowalne.....	34
Artykuł 8.8 Wydatki kwalifikowalne w ramach Funduszu Współpracy Dwustronnej.....	34
Artykuł 8.9 Stypendia i programy mobilnościowe	34
Artykuł 8.10 Kwalifikowalność kosztów zarządzania ponoszonych przez Operatora Programu	35
Artykuł 8.11 Pomoc techniczna dla Państwa-Beneficjenta	36
Artykuł 8.12 Udokumentowanie wydatków	37
Artykuł 8.13 Okres kwalifikowalności wydatków w ramach projektów.....	38
Artykuł 8.14 Trwałość projektów	38
Artykuł 8.15 Zamówienia publiczne	39
Artykuł 8.16 Pomoc publiczna	39
Rozdział 9 Zarządzanie finansowe	39
Artykuł 9.1 Ogólne zasady dotyczące płatności	39
Artykuł 9.2 Zaliczki.....	40
Artykuł 9.3 Płatności okresowe	40
Artykuł 9.4 Płatność salda końcowego.....	41
Artykuł 9.5 Prognoza dotycząca planowanych przyszłych płatności dla programów	41
Artykuł 9.6 Stosowanie euro	41
Artykuł 9.7 Odsetki.....	42
Artykuł 9.8 Przejrzystość i dostępność dokumentów	42
Rozdział 10 Ewaluacje.....	43
Artykuł 10.1 Obowiązki Państw-Beneficjentów	43
Artykuł 10.2 Rola KMF.....	43
Rozdział 11 Monitorowanie zewnętrzne i audyty	43
Artykuł 11.1 Monitorowanie zewnętrzne	43

Artykuł 11.2 Komisja Audytorów EFTA.....	43
Artykuł 11.3 Audyty i kontrole na miejscu organizowane przez KMF.....	43
Artykuł 11.4 Dostęp.....	44
Rozdział 12 Nieprawidłowości.....	44
Artykuł 12.1 Obowiązki związane z nieprawidłowościami.....	44
Artykuł 12.2 Definicja nieprawidłowości.....	44
Artykuł 12.3 Podmioty odpowiedzialne za raportowanie.....	44
Artykuł 12.4 Rejestr nieprawidłowości.....	45
Artykuł 12.5 Raportowanie o nieprawidłowościach.....	45
Artykuł 12.6 Raportowanie postępów związanych ze zgłoszonymi wcześniej nieprawidłowościami.....	45
Artykuł 12.7 Mechanizm wnoszenia skarg.....	45
Rozdział 13 Zawieszenie płatności, korekty finansowe i zwrot.....	46
Artykuł 13.1 Zawieszenie płatności.....	46
Artykuł 13.2 Korekty finansowe.....	47
Artykuł 13.3 Kryteria korekt finansowych.....	47
Artykuł 13.4 Procedura.....	47
Artykuł 13.5 Zwrot.....	48
Artykuł 13.6 Ogólne zawieszenie płatności na rzecz Państwa-Beneficjenta.....	48
Rozdział 14 Przepisy końcowe.....	49
Artykuł 14.1 Język.....	49
Artykuł 14.2 Odpowiedzialność.....	49
Artykuł 14.3 Stosowane prawo i jurysdykcja.....	49
Artykuł 14.4 Zmiany.....	49
Artykuł 14.5 Odstąpienie.....	49
Artykuł 14.6 Wejście w życie.....	50
ZAŁĄCZNIKI	
Załącznik 1	Kwalifikowalne obszary priorytetowe i programowe
Załącznik 2	Memorandum of Understanding
Załącznik 3	Wymogi dotyczące Informacji i Komunikacji
Załącznik 4	Wzór umowy w sprawie Funduszu Współpracy Dwustronnej
Załącznik 5	Koncepcja programu
Załącznik 6	Wzór umowy w sprawie programu
Załącznik 7	Pomoc Techniczna - Wzór umowy w sprawie finansowania Pomocy Technicznej

- Załącznik 8 Prognozy przewidywanych wniosków o płatność dla każdego programu i roku budżetowego
- Załącznik 9 Wzór sprawozdania o nieprawidłowościach

Rozdział 1

Postanowienia ogólne

Artykuł 1.1

Zakres zastosowania

1. Niniejsze Regulacje mają zastosowanie do wdrażania Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 i zostały przyjęte zgodnie z art. 10 Protokołu 38c do Umowy o EOG.
2. Niniejsze Regulacje określają ogólne zasady regulujące i Mechanizm Finansowy EOG na lata 2014-2021 z zastrzeżeniem postanowień określonych w Protokole 38c do Umowy o EOG.

Artykuł 1.2

Cele

Głównym celem Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 jest przyczynianie się do zmniejszania różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz wzmacnianie stosunków dwustronnych pomiędzy Państwami-Darczyńcami a Państwami-Beneficjentami za pomocą wsparcia finansowego w obszarach priorytetowych wskazanych w art. 2.1 ust. 1.

Artykuł 1.3

Zasady realizacji

1. Wszystkie programy i działania finansowane w ramach Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014–2021 opierają się na wspólnych wartościach, takich jak poszanowanie godności ludzkiej, wolność, demokracja, równość, praworządność i poszanowanie praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości.
2. Wszystkie programy i działania finansowane w ramach Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014–2021 opierają się na zasadach dobrego rządzenia, są demokratyczne i sprzyjają włączeniu społecznemu, są rozliczalne, transparentne, elastyczne, efektywne i skuteczne. Obowiązuje zasada zero tolerancji dla korupcji.
3. Wszystkie programy i działania finansowane w ramach Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014–2021 służą zrównoważonemu rozwojowi, długoterminowemu wzrostowi gospodarczemu, spójności społecznej i ochronie środowiska.
4. Wszystkie programy i działania finansowane w ramach Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014–2021 realizowane są poprzez zarządzanie rezultatami i ryzykiem.

Artykuł 1.4

Zasada współpracy

Cele Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 są realizowane w ramach ścisłej współpracy między Państwami-Darczyńcami a Państwami-Beneficjentami.

Artykuł 1.5

Ramy prawne

1. Niniejsze Regulacje są stosowane łącznie z następującymi dokumentami, które wraz z Regulacjami i załącznikami do nich, stanowią ramy prawne Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021:
 - a) Protokół 38c do Umowy o EOG w sprawie Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021,
 - b) Memorandum of Understanding w sprawie wdrażania Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 (zwanym dalej „MoU”) zawartym pomiędzy Państwami-Darczyńcami a Państwem-Beneficjentem,
 - c) umowami w sprawie programu oraz

- d) wszelkimi wytycznymi przyjętymi przez KMF po konsultacji z Państwami-Beneficjentami.
2. Państwo-Beneficjent zagwarantuje, że wszelkie dodatkowe przepisy mające zastosowanie do wdrażania Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 zostaną ograniczone do minimum. Ramy prawne określone w ust. 1 mają pierwszeństwo przed wszelkimi przepisami tego rodzaju.

Artykuł 1.6 **Definicje**

1. Na potrzeby niniejszych Regulacji następujące terminy mają znaczenie przypisane im poniżej:
- a) „Instytucja Audytu”: krajowy podmiot publiczny funkcjonalnie niezależny od Krajowego Punktu Kontaktowego, Instytucji Certyfikującej i Operatora Programu, wyznaczony przez Państwo-Beneficjenta do celów weryfikacji skutecznego funkcjonowania systemu zarządzania i kontroli;
 - b) „Instytucja Certyfikująca”: krajowy podmiot publiczny funkcjonalnie niezależny od Instytucji Audytu i Operatora Programu, wyznaczony przez Państwo-Beneficjenta do celów poświadczania informacji finansowych;
 - c) „projekt partnerski z darczyńcami”: projekt realizowany w ścisłej współpracy z partnerem projektu, którego główna lokalizacja znajduje się w jednym z Państw-Darczyńców;
 - d) „partner programu z Państw-Darczyńców”: podmiot publiczny w Państwie-Darczyńcy wyznaczony przez KMF, pełniący funkcję doradczą przy przygotowywaniu i/lub wdrażaniu programu, i/lub uczestniczący we wdrażaniu programu;
 - e) Państwa-Darczyńcy: Islandia, Liechtenstein i Norwegia;
 - f) Komitet Mechanizmu Finansowego EOG (zwany dalej „KMF”: Komitet założony przez Stały Komitet Państw EFTS w celu zarządzania Mechanizmem Finansowym EOG na lata 2014-2021;
 - g) „ewaluacja”: systematyczna, obiektywna i niezależna ocena koncepcji, wdrażania i/lub rezultatów osiągniętych w ramach programów i projektów mająca na celu określenie trafności, spójności i skuteczności, wydajności, wpływu i trwałości pomocy finansowej;
 - h) „Biuro Mechanizmów Finansowych” (zwane dalej „BMF”): Biuro wspierające KMF w procesie zarządzania Mechanizmem Finansowym EOG na lata 2014-2021. BMF, które pod względem administracyjnym mieści się w strukturze Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu, jest odpowiedzialne za bieżące wdrażanie Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 w imieniu KMF i pełni funkcję punktu kontaktowego;
 - i) „Międzynarodowa Organizacja Partnerska” (zwana dalej „MOP”) – organizacja międzynarodowa albo organ bądź agencja międzynarodowej organizacji albo organu zajmująca się wdrażaniem Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021, wyznaczona przez KMF;
 - j) „Instytucja ds. Nieprawidłowości” – krajowy podmiot publiczny wyznaczony przez Państwo-Beneficjenta, który odpowiada za przygotowywanie i składanie sprawozdań w sprawie nieprawidłowości w Państwa-Beneficjenta;
 - k) „Wspólny Komitet ds. Funduszu Współpracy Dwustronnej” – komitet powołany przez Państwo-Beneficjenta w celu omawiania zagadnień wchodzących w zakres zainteresowań obu stron, podejmowania decyzji w sprawie wykorzystania Funduszu Współpracy Dwustronnej i weryfikacji postępów we wdrażaniu Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014–2021, aby osiągnąć cel, jakim są wzmocnione relacje dwustronne;
 - l) „monitorowanie”: obserwacja realizacji programu i projektu w celu zagwarantowania, że ustalone procedury są przestrzegane, weryfikowania postępów i odpowiednio wczesnej identyfikacji potencjalnych problemów, tak by umożliwić działania naprawcze;
 - m) „Krajowy Punkt Kontaktowy”: krajowy podmiot publiczny wyznaczony przez Państwo-Beneficjenta, jako jednostka odpowiedzialna za osiąganie celów wytyczonych w ramach Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 oraz realizację MoU;
 - n) „organizacja pozarządowa”: wolontariacka organizacja non-profit ustanowiona jako podmiot prawa o celach niekomercyjnych, niezależna od władz lokalnych, regionalnych i centralnych, podmiotów publicznych, partii politycznych i podmiotów gospodarczych. Instytucje religijne i partie polityczne nie są uznawane za organizacje pozarządowe;

- o) „program”: struktura określająca strategię rozwoju ze spójnym zestawem działań do wykonania w trakcie wdrażania projektów przy wsparciu w ramach Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021, ukierunkowanych na osiągnięcie uzgodnionych celów i rezultatów;
- p) „umowa w sprawie programu”: umowa zawierana między KMF a Krajowym Punktem Kontaktowym, regulująca wdrażanie konkretnego programu;
- q) „dofinansowanie programu” – wkład finansowy ze strony Państw-Darczyńców na rzecz programu;
- r) „Operator Programu”: podmiot publiczny lub prywatny, komercyjny lub niekomercyjny, jak również organizacje pozarządowe, na których spoczywa odpowiedzialność za przygotowanie i wdrożenie programu;
- s) „partner programu”: podmiot publiczny lub prywatny, komercyjny lub niekomercyjny, jak również organizacje pozarządowe, aktywnie uczestniczący we wdrażaniu programu i skutecznie się do niego przyczyniający;
- t) „projekt”: niepodzielny pod względem ekonomicznym ciąg prac pełniących konkretną funkcję techniczną z wyraźnie określonymi celami związanymi z programem, pod który podlega. Projekt może obejmować jeden lub więcej podprojektów. Z zastrzeżeniem art. 6.5 projekty wybiera Operator Programu;
- u) „umowa w sprawie projektu”: umowa zawierana między Operatorem Programu a beneficjentem, regulująca wdrażanie konkretnego projektu;
- v) „dofinansowanie projektu”: dofinansowanie przyznane beneficjentowi przez Operatora Programu na potrzeby wdrażania projektu;
- w) „partner projektu”: podmiot prawa aktywnie uczestniczący we wdrażaniu programu i skutecznie się do niego przyczyniający. Przyświeca mu ten sam cel gospodarczy i społeczny co beneficjentowi, który ma być zrealizowany poprzez wdrożenie danego projektu;
- x) „beneficjent”: podmiot prawa, na którym spoczywa odpowiedzialność za zainicjowanie, przygotowanie i wdrożenie projektu;
- y) „partnerzy społeczni”: przedstawiciele organizacji pracodawców i związków zawodowych.

Artykuł 1.7 Widoczność

Wkład Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 w ogólne cele określone w art. 1.2 należy promować wśród opinii publicznej Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Wszystkie podmioty zaangażowane we wdrażanie Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014–2021 mają obowiązek realizacji działań informacyjnych i komunikacyjnych przestrzegając zasady proporcjonalności, aby zagwarantować jak najszersze rozpowszechnianie informacji, podnoszenie świadomości i wzmacnianie przejrzystości informacji dotyczących możliwości finansowania, beneficjentów projektów i osiągnięć.

Artykuł 1.8 Pomoc finansowa

1. Zgodnie z art. 2 Protokołu 38c pomoc finansowa w ramach Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 wynosi 1 548,1 mln euro i będzie udostępniana do zakontraktowania w rocznych transzach w wysokości 221,16 mln euro w okresie od 1 maja 2014 r. do 30 kwietnia 2021 r. włącznie.

2. Roczne transze zobowiązań dotyczą środków finansowych, które w danym roku i w latach następnych można udostępnić na rzecz projektów, kosztów zarządzania, pomoc techniczną i inne koszty związane z wdrażaniem Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021.

Artykuł 1.9 Koszty po stronie Państw-Darczyńców

1. Następujące koszty poniesione przez Norwegię pokrywa się z pomocy finansowej:

- a) koszty funkcjonowania BMF;
- b) koszty związane z funkcjami KMF;

- c) koszty audytów wykonanych przez/lub w imieniu Komisji Audytorów EFTA;
 - d) koszty związane z oceną, monitorowaniem, ewaluacją, sprawozdawczością i audytami przeprowadzanymi przez KMF lub w jego imieniu;
 - e) koszty związane z działaniami i wydarzeniami informacyjnymi;
 - f) finansowanie partnerów programu z Państw-Darczyńców, o którym mowa w art. 2.2;
 - g) finansowanie międzynarodowych organizacji partnerskich, o którym mowa w art. 2.3;
 - h) jakiegokolwiek inne koszty, wedle decyzji KMF.
2. Koszty, o których mowa w ust. 1, stanowią 7,5% całkowitej pomocy finansowej.

Artykuł 1.10

Koszty zarządzania po stronie Państw-Beneficjentów

Ogólne koszty administracyjne poniesione przez Państwa-Beneficjentów w związku z wdrażaniem Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 nie są pokrywane z Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2009-2014. Ścisłe określone koszty, które są niezbędne, dają się wyraźnie określić i są bezpośrednio i wyłącznie związane z zarządzaniem Mechanizmem Finansowym EOG na lata 2014-2021 można pokryć z pomocy technicznej. Kwalifikowalność takich kosztów określa art. 8.11.

Artykuł 1.11

Środki na rezerwę

1. Państwa-Darczyńcy i Państwa-Beneficjenci postanowią w MoU o ustanowieniu rezerwy, składającej się z minimum 5% całkowitej alokacji Państwa-Beneficjenta. Nie później niż w dniu 31 grudnia 2020 r. Państwo-Beneficjent przedłoży KMF propozycję alokowania środków z rezerwy w ramach Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 w formie nowego programu, albo jako dodatek do istniejącego programu bądź programów. KMF podejmuje decyzję w sprawie alokowania środków z rezerwy zgodnie z art. 6.3 lub odpowiednio art. 6.9 ust. 6. Państwa-Darczyńcy mogą odstąpić od wymogu ustanawiania rezerwy zgodnie z niniejszym ustępem.

Artykuł 1.12

Finalizowanie określonych projektów wybranych w ramach Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2009-2014

1. Państwa-Darczyńcy i Państwa-Beneficjenci mogą uzgodnić, by zarezerwować maksymalnie 10% całkowitej alokacji z Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 w celu sfinansowania ukończenia określonych projektów wybranych w ramach Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2009-2014. Całkowita kwota takiej rezerwy i projektów, które mają być z tej rezerwy finansowane, zostanie potwierdzona w MoU. Do wdrażania takich projektów mają zastosowanie zasady Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2009-2014, końcowa data kwalifikowalności nie będzie późniejsza niż 30 kwietnia 2017 r.

Rozdział 2

Podejście strategiczne

Artykuł 2.1

Obszary priorytetowe

1. W celu osiągnięcia celów określonych w art. 1.2 pomoc finansowa dostępna jest w następujących obszarach priorytetowych:

- a) Innowacje, badania naukowe, edukacja i konkurencyjność;
- b) Włączenie społeczne, zatrudnienie młodzieży i ograniczanie ubóstwa;
- c) Środowisko naturalne, energia, zmiany klimatu i gospodarka niskoemisyjna;
- d) Kultura, społeczeństwo obywatelskie, dobre zarządzanie, podstawowe prawa i wolności;
- e) Wymiar sprawiedliwości i sprawy wewnętrzne.

2. Aby zagwarantować efektywne i dobrze ukierunkowane wykorzystanie pomocy finansowej z Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021, jego wdrażanie odbywa się zgodnie z postanowieniami Załącznika 1.

Artykuł 2.2

Finansowanie partnerów programu z Państw-Darczyńców

W celu zaangażowania partnerów programu z Państw-Darczyńców we wdrażanie Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 udostępniane są fundusze zarządzane przez BMF.

Artykuł 2.3

Finansowanie międzynarodowych organizacji partnerskich

W celu zaangażowania międzynarodowych organizacji partnerskich we wdrażanie Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014–2021 udostępniane są fundusze zarządzane przez BMF.

Artykuł 2.4

Fundusz współpracy regionalnej

BMF zarządza globalnym funduszem współpracy regionalnej, o którym mowa w Protokole 38c, zgodnie z zasadami przyjętymi przez KMF.

Artykuł 2.5

Memorandum of Understanding

1. W celu zapewnienia wydajnego i celowego wdrażania, Państwa-Darczyńcy zawierają MoU z każdym Państwem-Beneficjentem.
2. W MoU ustanawiane są ramy współpracy i zawiera ono następujące elementy:
 - a) wyznaczenie podmiotów krajowych biorących udział we wdrażaniu Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 i listę ich funkcji w zarządzaniu krajowym i w strukturach kontrolnych (Załącznik A do MoU),
 - b) ramy wdrażania (Załącznik B do MoU) obejmujące następujące aspekty finansowe i merytoryczne:
 - i) listę uzgodnionych programów, wkład finansowy w ramach Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 i z Państwa-Beneficjenta;
 - ii) wykaz programów, ich główne obszary tematyczne i rezultaty, stosownie do przypadku, kwoty dofinansowania i współfinansowania przeznaczone na program, jak również wszelkie kwestie szczególne związane z grupą docelową, obszarami geograficznymi i innymi kwestiami;
 - iii) wykaz Operatorów Programów, o ile dotyczy;
 - iv) wykaz partnerów programu z Państw-Darczyńców, o ile dotyczy;
 - v) wykaz międzynarodowych organizacji partnerskich, o ile dotyczy;
 - vi) wykaz projektów predefiniowanych, które mają być uwzględnione w przedmiotowych programach.
3. Załączniki A i B mogą podlegać zmianie w drodze wymiany listów pomiędzy KMF a Krajowym Punktem Kontaktowym.
4. Postanowienia MoU są interpretowane w sposób zgodny z niniejszymi Regulacjami.
5. Wzór MoU stanowi Załącznik 2.

Artykuł 2.6

Raport Strategiczny

1. Krajowy Punkt Kontaktowy przedkłada do KMF roczny raport strategiczny dotyczący wdrażania Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 i Mechanizmu Finansowego EOG 2014-2021 obejmujący wszystkie programy i działania dwustronne realizowane w Państwie-Beneficjencie, z wyłączeniem programów zarządzanych przez BMF, organizacje międzyrządowe lub podmioty z Państw-

Darczyńców zgodnie z artykułem 6.13. Raport Strategiczny stanowi podstawę do dyskusji na spotkaniu rocznym i jest zatwierdzany przez KMF.

2. Raport Strategiczny należy sporządzać według wzoru dostarczonego przez KMF. Raport musi zawierać ocenę wkładu Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014–2021 w osiąganie dwóch celów ogólnych, określonych w Artykule 1.2, informacje o sposobie, w jaki ujęto w programach wspólne wartości określone w Artykule 1.3, najważniejsze trendy, które mogły mieć wpływ na sytuację, w jakiej programy są realizowane, oraz podsumowanie najważniejszych rodzajów ryzyka i podjętych działań je zmniejszających.

3. Raport Strategiczny jest sporządzany w języku angielskim i przedkładany do KMF na co najmniej dwa miesiące przed spotkaniem rocznym, o ile nie zostanie ustalone inaczej. KMF może wnosić o dodatkowe informacje, jeżeli złożony Raport jest niekompletny lub niejasny. Krajowy Punkt Kontaktowy udziela niezbędnych informacji w ciągu miesiąca, a w razie potrzeby koryguje Raport.

4. Końcowy Raport Strategiczny przedkładany jest w ciągu sześciu miesięcy od daty przedłożenia ostatecznego raportu końcowego dla programu, ale nie później niż w dniu 31 sierpnia 2025 r.

5. Zatwierdzony Raport Strategiczny, publikowany jest na stronie internetowej Krajowego Punktu Kontaktowego w ciągu jednego miesiąca od zatwierdzenia Raportu przez KMF.

Artykuł 2.7

Spotkanie roczne

1. Spotkanie roczne odbywa się pomiędzy KMF a Krajowym Punktem Kontaktowym. Krajowy Punkt Kontaktowy jest odpowiedzialny za organizację spotkania, a w stosownych przypadkach organizuje też wizyty w miejscach realizacji projektów.

2. W drodze odstępstwa od ustępu 1 KMF i Krajowy Punkt Kontaktowy mogą wspólnie podjąć decyzję, by nie organizować spotkania rocznego.

3. Spotkanie roczne umożliwia KMF i Krajowemu Punktowi Kontaktowemu zbadanie postępów poczynionych w poprzednich okresach sprawozdawczych i uzgodnienie niezbędnych działań. Spotkanie roczne stanowi forum dla dyskusji dotyczących zagadnień znajdujących się w obszarze wspólnego zainteresowania.

4. Termin spotkania rocznego jest uzgadniany pomiędzy KMF i Krajowym Punktem Kontaktowym na co najmniej cztery miesiące przed spotkaniem.

5. Na spotkanie mogą zostać zaproszeni przedstawiciele Instytucji Audytu, Instytucji Certyfikującej, Operatorzy Programów, partnerzy programów i członkowie Wspólnego Komitetu ds. Funduszu Współpracy Dwustronnej.

6. Krajowy Punkt Kontaktowy jest odpowiedzialny za przygotowanie projektu porządku obrad, który powinien odzwierciedlać główne zagadnienia określone w Raporcie Strategicznym. Ostateczną wersję porządku obrad uzgadniają KMF i Krajowy Punkt Kontaktowy przynajmniej na tydzień przed spotkaniem.

7. Decyzje podjęte podczas spotkania rocznego przedstawia się w uzgodnionym protokole. Krajowy Punkt Kontaktowy jest odpowiedzialny za sporządzenie protokołu ze spotkania, podsumowującego główne punkty i działania omówione podczas spotkania i zgodnego z porządkiem obrad. Protokół ten powinien koncentrować się na decyzjach, przyszłych działaniach oraz zadaniach.

8. Protokół publikuje się na stronie internetowej Krajowego Punktu Kontaktowego w ciągu jednego miesiąca od uzgodnienia ostatecznej wersji protokołu pomiędzy KMF i Krajowym Punktem Kontaktowym.

Rozdział 3

Informacja i komunikacja

Artykuł 3.1

Postanowienia ogólne

1. Państwa-Beneficjenci, Operatorzy Programu, beneficjenci i podmioty pełniące rolę partnera w procesie przygotowywania lub wdrażania Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 mają obowiązek szerokiego i efektywnego informowania opinii publicznej o Mechanizmie Finansowym

EOG na lata 2014-2021 oraz programach i projektach realizowanych w jego ramach, z wykorzystaniem narzędzi i metod komunikacji na odpowiednim poziomie.

2. Działania informacyjno-komunikacyjne należy realizować zgodnie z niniejszymi Regulacjami oraz „Wymogami dotyczącymi informacji i komunikacji” zawartymi w Załączniku 3.

Artykuł 3.2

Obowiązki Krajowego Punktu Kontaktowego

1. Krajowy Punkt Kontaktowy ma obowiązek informowania opinii publicznej o istnieniu Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 w Państwie-Beneficjencie, celach Mechanizmu, jego wdrażaniu i ogólnym oddziaływaniu oraz współpracy m.in. z podmiotami z Norwegii. Tego typu działania należy prowadzić zgodnie z „Wymogami dotyczącymi informacji i komunikacji” zawartymi w Załączniku 3.

2. Krajowy Punkt Kontaktowy powinien co najmniej:

- a. opracowywać i wdrażać strategię komunikacji Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021;
- b. zorganizować co najmniej trzy główne przedsięwzięcia informacyjne poświęcone wdrażaniu Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021;
- c. stworzyć stronę internetową poświęconą Norweskiemu i Mechanizmowi Finansowemu EOG na lata 2014–2021 prowadzoną w języku Państwa-Beneficjenta i w języku angielskim;
- d. wyznaczyć jedną osobę odpowiedzialną za informację i komunikację, która koordynuje realizację działań informacyjno-komunikacyjnych w Państwie-Beneficjencie. Osoba ta wspiera realizację i koordynuje działania informacyjno-komunikacyjne Operatorów Programów.

3. Krajowy Punkt Kontaktowy zapewnia, że Operatorzy Programów wypełniają swoje zobowiązania w zakresie informacji i komunikacji zgodnie z niniejszymi Regulacjami oraz „Wymogami dotyczącymi informacji i komunikacji” zawartymi w Załączniku 3.

4. Krajowy Punkt Kontaktowy zapewnia, by wszystkie podmioty biorące udział w przygotowywaniu lub wdrażaniu Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 w Państwie-Beneficjencie wносиły odpowiedni wkład w rozpowszechnianie informacji, o których mowa w ustępie 1.

Artykuł 3.3

Obowiązki Operatora Programu

1. Operator Programu zobowiązuje się przestrzegać „Wymogi dotyczące informacji i komunikacji” zawartych w Załączniku 3. Operator Programu informuje opinię publiczną o istnieniu i celach programu, jego wdrażaniu i osiągnięciach oraz współpracy m.in. z podmiotami z Państw-Darczyńców.

2. Operator Programu powinien co najmniej:

- a) opracować i wdrożyć plan komunikacji programu;
- b) zorganizować co najmniej dwa główne przedsięwzięcia informacyjne dotyczące postępów w realizacji programu i jego projektów;
- c) stworzyć stronę lub witrynę internetową poświęconą programowi prowadzoną w języku Państwa-Beneficjenta i w języku angielskim.

3. Operator Programu zapewnia, że beneficjenci i ich partnerzy wypełniają swoje zobowiązania związane z informowaniem i komunikacją zgodnie z niniejszymi Regulacjami oraz „Wymogami dotyczącymi informacji i komunikacji” zawartymi w Załączniku 3.

Rozdział 4

Stosunki dwustronne

Artykuł 4.1

Zasady ogólne

1. W celu przyczynienia się do celu ogólnego polegającego na wzmocnieniu stosunków dwustronnych między Państwami-Darczyńcami a Państwami-Beneficjentami, przygotowanie i wdrażanie Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 przeprowadza się, o ile jest to zasadne, w partnerstwie.
2. Partnerstwo może przybrać formę między innymi programów i/lub projektów partnerskich z darczyńcami.
3. Relacje pomiędzy Państwami-Darczyńcami a Państwami-Beneficjentami wzmocniane są również dzięki realizacji działań mających na celu zwiększenie zakresu współpracy strategicznej, tworzenie sieci kontaktów i wymianę wiedzy pomiędzy podmiotami z Państw-Darczyńców a podmiotami z Państw-Beneficjentów, w tym w ramach innych wspólnych inicjatyw wykraczających poza zakres programów, mających na celu wzmocnienie relacji pomiędzy Państwami-Darczyńcami a Państwami-Beneficjentami.

Artykuł 4.2

Wspólny Komitet ds. Funduszu Współpracy Dwustronnej

1. Krajowy Punkt Kontaktowy ma obowiązek powołania Wspólnego Komitetu ds. Funduszu Współpracy Dwustronnej niezwłocznie po podpisaniu MoU. Do zadań Komitetu będzie należało m.in.:
 - a) omawianie zagadnień znajdujących się w obszarze wspólnego zainteresowania, identyfikacja inicjatyw i weryfikacja ogólnych postępów w osiągnięciu celu, jakim jest wzmocnienie stosunków dwustronnych;
 - b) przyjmowanie Planu Działań w zakresie Funduszu Współpracy Dwustronnej, który będzie omawiany podczas spotkania rocznego, oraz
 - c) wskazywanie i alokowanie środków w ramach Funduszu Współpracy Dwustronnej na rzecz programów stanowiących przedmiot wspólnego zainteresowania.
2. Uwagi do Planu Działań zgłoszone podczas spotkania rocznego są uwzględniane przez Wspólny Komitet ds. Funduszu Współpracy Dwustronnej.
3. Wspólnemu Komitetowi ds. Funduszu Współpracy Dwustronnej przewodniczy Krajowy Punkt Kontaktowy. Komitet składa się z przedstawicieli Państw-Darczyńców i Państwa-Beneficjenta, w tym ministerstw spraw zagranicznych stron.
4. Wspólny Komitet ds. Funduszu Współpracy Dwustronnej zbiera się co najmniej raz w roku, przed spotkaniem rocznym.
5. Skład, rolę i zasady funkcjonowania Wspólnego Komitetu ds. Funduszu Współpracy Dwustronnej precyzuje umowa w sprawie Funduszu Współpracy Dwustronnej zawarta pomiędzy KMF a Krajowym Punktem Kontaktowym. Wzór umowy w sprawie Funduszu Współpracy Dwustronnej stanowi Załącznik 4.
6. W ciągu dwóch miesięcy od momentu złożenia ostatniego podpisu pod MoU Krajowy Punkt Kontaktowy przedstawia KMF propozycję składu, roli i zasad funkcjonowania Wspólnego Komitetu ds. Funduszu Współpracy Dwustronnej. Jeśli Państwo-Beneficjent otrzymuje wsparcie zarówno z Norweskiego Mechanizmu Finansowego, jak i Mechanizmu Finansowego EOG, termin dwóch miesięcy jest liczony od dnia złożenia ostatniego podpisu pod którymkolwiek z dwóch MoU, które zostało podpisane jako ostatnie.

Artykuł 4.3

Programy partnerskie z darczyńcami

1. Programy partnerskie z darczyńcami mają na celu usprawnianie tworzenia sieci współpracy, wymianę, dzielenie się i przekazywanie wiedzy, technologii, doświadczeń i dobrych praktyk między podmiotami publicznymi w Państwach-Darczyńcach i Państwach-Beneficjentach.

2. Państwa-Darczyńcy wyznaczają w MoU jednego lub więcej partnerów programu z Państw-Darczyńców do każdego obszaru programowego wskazanego zgodnie z art. 2.5 ust. 2 lit. b) ppkt iv). Kwestię partnerów programu z Państw-Darczyńców można również uzgodnić w drodze wymiany listów między KMF a Krajowym Punktem Kontaktowym.
3. Partner/partnerzy programu z Państw-Darczyńców zapraszani są do doradzania w zakresie przygotowania i wdrażania programu partnerskiego z darczyńcami.

Artykuł 4.4 Komitet Współpracy

1. Operator Programu w programie partnerskim z darczyńcami lub w programie wdrażanym w partnerstwie z międzynarodową organizacją partnerską, ustanawia Komitet Współpracy, w skład którego wchodzi przedstawiciele Operatora i partnera/partnerów programu z Państw-Darczyńców lub – odpowiednio – międzynarodowych organizacji partnerskich. Komitet Współpracy ustanawiany jest bezzwłocznie po wyznaczeniu Operatora Programu i doradza on w kwestii przygotowania oraz wdrażania programu. Komitetowi Współpracy przewodniczy przedstawiciel Operatora Programu. Przedstawiciele KMF i Krajowego Punktu Kontaktowego są zapraszani do udziału w charakterze obserwatorów.
2. Wszystkie dokumenty przedstawiane Komitetowi Współpracy i przez niego przygotowane sporządzane są w języku angielskim. Posiedzenia Komitetu są prowadzone w języku angielskim.
3. Do zadań Komitetu Współpracy należy:
 - a) doradzanie w zakresie konsultacji z zainteresowanymi stronami;
 - b) doradzanie w zakresie przygotowywania koncepcji programu;
 - c) doradzanie – w stosownych przypadkach – w zakresie działań dwustronnych i potencjalnych partnerów projektu z Państw-Darczyńców ;
 - d) doradzanie w zakresie kryteriów wyboru i treści ogłoszenia/ogłoszeń o naborze wniosków;
 - e) dokonywanie przeglądów postępów w osiągnięciu produktów, rezultatu/rezultatów i celu programu;
 - f) dokonywanie przeglądów postępów poczynionych w kierunku wzmacniania relacji dwustronnych (w stosowanych przypadkach);
 - g) analiza rezultatów wdrażania programu;
 - h) dokonywanie przeglądów projektów rocznych raportów dla programu;
 - i) doradzanie Operatorowi Programu w zakresie jakiegokolwiek modyfikacji programu wpływającej na oczekiwane/y rezultat/rezultaty oraz celu programu; oraz
 - j) doradztwo w zakresie wykorzystania środków Funduszu Współpracy Dwustronnej (w stosownych przypadkach).
4. Komitet Współpracy sporządza protokoły ze spotkań w języku angielskim.

Artykuł 4.5 Projekty partnerskie z darczyńcami

Projekty mogą być przygotowywane i wdrażane we współpracy z jednym lub kilkoma podmiotami prawa z Państw-Darczyńców. W odniesieniu do celów Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 dotyczących relacji dwustronnych, Operator Programu zachęca i ułatwia ustanawianie takiego rodzaju partnerstw.

Artykuł 4.6 Fundusz Współpracy Dwustronnej

1. Państwo-Beneficjent rezerwuje co najmniej 2% ze swojej całkowitej alokacji na potrzeby funduszu mającego na celu wzmocnienie stosunków dwustronnych między Państwami-Darczyńcami a Państwami-Beneficjentami. Kwota ta jest określona w MoU. Kwalifikowalność wydatków, które mogą być pokryte z funduszu, o którym mowa w niniejszym ustępie, szczegółowo przedstawiono w art. 8.8.

2. Krajowy Punkt Kontaktowy jest odpowiedzialny za wykorzystanie funduszu, o którym mowa w ust. 1 i składa sprawozdanie z jego wykorzystania w Raporcie Strategicznym. Pierwszym dniem kwalifikowalności wsparcia, o którym mowa w niniejszym artykule, jest dzień złożenia ostatniego podpisu pod MoU zawartym z właściwym Państwem-Beneficjentem. Jeśli wsparcie w myśl postanowień tego artykułu otrzymane zostało zarówno w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Mechanizmu Finansowego EOG, pierwszym dniem kwalifikowalności tego wsparcia jest dzień złożenia ostatniego podpisu pod MoU zawartym jako pierwsze. Ostatnim dniem kwalifikowalności wsparcia, o którym mowa w niniejszym artykule, jest 30 kwietnia 2025 r.
3. Płatności ze środków Funduszu Współpracy Dwustronnej mają formę zaliczek, płatności okresowych i płatności salda końcowego. Dokonywane są zgodnie z postanowieniami art. 9.2, 9.3 i 9.4. Zaliczka wypłacana jest po podpisaniu umowy ws. Funduszu Współpracy Dwustronnej. W wyjątkowych sytuacjach przed podpisaniem umowy ws. Funduszu Współpracy Dwustronnej mogą być wypłacane nadzwyczajne zaliczki.
4. W celu pokrywania kosztów działań, o których mowa w art. 8.8, w trakcie opracowywania programów KMF może wypłacać zaliczki bezpośrednio Operatorom Programu w kwocie nieprzekraczającej 50 000 euro. Tego typu płatności dokonywane będą w porozumieniu z Krajowym Punktem Kontaktowym, po wyznaczeniu Operatora Programu.
5. W wyjątkowych sytuacjach KMF może – w porozumieniu z Krajowym Punktem Kontaktowym – podjąć decyzję o dokonywaniu płatności z Funduszu Współpracy Dwustronnej bezpośrednio do beneficjenta końcowego. Krajowy Punkt Kontaktowy zostanie bezzwłocznie poinformowany o dokonaniu tego typu płatności. Płatności ze strony KMF w myśl niniejszego ustępu nie mają wpływu na obowiązki Państwa-Beneficjenta w zakresie zarządzania i raportowania w zakresie Funduszu Współpracy Dwustronnej.

Artykuł 4.7

Wykorzystanie Funduszu Współpracy Dwustronnej na poziomie programu

Krajowy Punkt Kontaktowy ma obowiązek odpowiedniego zapewnienia dostępności i terminowego wypłacania środków Funduszu Współpracy Dwustronnej na wniosek Operatorów Programów.

Rozdział 5

Systemy zarządzania i kontroli

Artykuł 5.1

Ogólne zasady dotyczące systemów zarządzania i kontroli

1. Państwo-Beneficjent odpowiada za zarządzanie i kontrolę programów. Systemy zarządzania i kontroli ustanowione przez Państwo-Beneficjenta dla Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 zapewniają przestrzeganie zasad rozliczalności, gospodarności, efektywności i skuteczności.
2. Systemy zarządzania i kontroli określają:
 - a) funkcje podmiotów zaangażowanych w zarządzanie i kontrolę oraz podział funkcji w ramach każdego z tych podmiotów,
 - b) zgodność z zasadą rozdziału funkcji pomiędzy oraz w ramach tych podmiotów,
 - c) procedury gwarantujące poprawność i terminowość wydatków,
 - d) rzetelne systemy rachunkowości, monitorowania i sprawozdawczości finansowej w formie skomputeryzowanej,
 - e) system sprawozdawczości i monitorowania, w ramach którego podmiot odpowiedzialny powierza wykonanie zadań innemu podmiotowi,
 - f) ustalenia dotyczące audytu sposobu funkcjonowania systemów,
 - g) systemy i procedury mające na celu zapewnienie odpowiedniej ścieżki audytu; oraz
 - h) procedury sprawozdawczości i monitorowania nieprawidłowości oraz odzyskiwania nienależnie wypłaconych kwot.
3. Państwo-Beneficjent przestrzega wymogów dotyczących składania informacji drogą elektroniczną określonych przez KMF.

Artykuł 5.2

Wyznaczanie podmiotów krajowych

1. Państwo-Beneficjent wyznacza w MoU następujące podmioty krajowe do wdrażania Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2009-2014:

- a) Krajowy Punkt Kontaktowy,
- b) Instytucję Certyfikującą,
- c) Instytucję Audytu; oraz
- d) Instytucję ds. Nieprawidłowości.

2. Państwa-Darczyńcy i Państwo-Beneficjent mogą uzgodnić w MoU, że Krajowy Punkt Kontaktowy poza swoimi zadaniami, o których mowa w art. 5.3, przejmie zadania Instytucji Certyfikującej, o których mowa w art. 5.4. Niemniej jednak takie rozwiązanie powinno zapewnić należyty funkcjonalny rozdział zadań związanych z obsługą płatności od innych zadań w ramach Krajowego Punktu Kontaktowego. Jeśli takie rozwiązanie zostanie przyjęte, Krajowy Punkt Kontaktowy nie zostanie wyznaczony jako Instytucja ds. nieprawidłowości i wówczas ust. 4 nie ma zastosowania.

3. Z zastrzeżeniem art. 2.5 i 6.13, Krajowy Punkt Kontaktowy, w porozumieniu z KMF, wyznacza Operatora Programu dla każdego programu. Operator Programu powinien być silnie związany z sektorem, którego dotyczy program. Dla programów w ramach obszaru tematycznego „Społeczeństwo obywatelskie”, Operator Programu jest niezależny od władz lokalnych, regionalnych i centralnych. Jeśli taki niezależny Operator Programu będzie nieosiągalny, wówczas KMF w wyjątkowych sytuacjach może odstąpić od powyższego warunku ale wyłącznie w zakresie, który jest niezbędny.

4. W wyjątkowych sytuacjach KMF może zatwierdzić przejście roli Operatora Programu przez Krajowy Punkt Kontaktowy w przypadku jednego lub kilku programów.

5. W przypadku, gdy Krajowy Punkt Kontaktowy przyjął rolę Operatora Programu nie może on równocześnie pełnić roli Instytucji ds. Nieprawidłowości.

Artykuł 5.3

Krajowy Punkt Kontaktowy

1. Krajowy Punkt Kontaktowy ponosi ogólną odpowiedzialność za realizację celów wytyczonych w ramach Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021, jak również za jego wdrażanie w Państwie-Beneficjencie, zgodnie z postanowieniami art. 1.3. Pełni on rolę punktu kontaktowego i jest odpowiedzialny i rozliczany za realizację MoU.

2. Krajowy Punkt Kontaktowy reprezentuje Państwo-Beneficjenta w kontaktach z KMF w sprawie wdrażania Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 w Państwie-Beneficjencie.

3. Krajowy Punkt Kontaktowy gwarantuje, aby programy były wdrażane zgodnie z ramami prawnymi Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014–2021, monitoruje też postępy w realizacji i ich jakość. W tym celu Krajowy Punkt Kontaktowy regularnie i w ustrukturyzowany sposób przeprowadza ocenę ryzyk związanych z wdrażaniem o Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014–2021 oraz może podjąć działania, które uważa za niezbędne i zgodne z niniejszymi Regulacjami, między innymi w celu weryfikacji jakości i treści wszelkich dokumentów dostarczonych do KMF za pośrednictwem Krajowego Punktu Kontaktowego i występowania z wnioskami o niezbędne zmiany w takich dokumentach. Krajowy Punkt Kontaktowy podejmuje wszelkie niezbędne działania, aby Operatorzy Programów byli dobrze zaznajomieni z ich obowiązkami wynikającymi z ram prawnych Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021.

4. Krajowy Punkt Kontaktowy regularnie monitoruje programy pod kątem ich postępów w osiągnięciu rezultatu/rezultatów i celu/celów programu zgodnie z uzgodnionymi wskaźnikami i wymogami finansowymi określonymi dla programu. Wyniki monitorowania przedstawiane są w Raporcie Strategicznym.

5. Rola Krajowego Punktu Kontaktowego może zostać doprecyzowana w MoU.

Artykuł 5.4 **Instytucja Certyfikująca**

1. Instytucja Certyfikująca jest odpowiedzialna w szczególności za:

- a) przedkładanie do KMF poświadczonych finansowych raportów okresowych dla programów i raportów końcowych dla programów, o których mowa odpowiednio w art. 9.3 i 6.12, które potwierdzają, że:
 - i) zestawienie wydatków kwalifikowalnych zgłoszonych Operatorowi Programu jest w pełni zgodne z załączonymi dokumentami;
 - ii) załączona dokumentacja została zweryfikowana i potwierdzono jej autentyczność, poprawność i prawidłowość;
 - iii) zestawienie wydatków kwalifikowalnych opiera się na weryfikowalnych danych rachunkowych zgodnych z ogólnie przyjętymi zasadami i metodami w zakresie rachunkowości;
 - iv) zestawienie wydatków kwalifikowalnych obejmuje wydatki kwalifikowalne w ramach niniejszych Regulacji;
 - v) wydatki ujęte w zestawieniu zostały poniesione w ramach wdrażania programu zgodnie z umową w sprawie programu;
 - vi) istnieje właściwa ścieżka audytu, oraz że
 - vii) zostało wniesione współfinansowanie na rzecz programu;
- b) przedkładanie do KMF prognoz dotyczących planowanych przyszłych płatności, o których mowa w art. 9.5,
- c) zgłaszanie KMF naliczonych odsetek zgodnie z art. 9.7,
- d) uwzględnianie na potrzeby certyfikacji wyników wszystkich audytów przeprowadzonych przez lub w ramach obowiązków Instytucji Audytu,
- e) utrzymywanie w formie elektronicznej zapisów księgowych dotyczących wydatków zadeklarowanych KMF,
- f) zagwarantowanie, by środki były dostępne dla Operatorów Programów zgodnie z art. 9.1 ust. 2 oraz
- g) zagwarantowanie, by kwoty odzyskane oraz kwoty wycofane po anulowaniu całości lub części wkładu finansowego na rzecz programu lub projektu zostały zwrócone do KMF przed zamknięciem programu.

2. Z zastrzeżeniem odmiennego przepisu prawa krajowego Państwa-Beneficjenta, Instytucja Certyfikująca zapewnia założenie i prowadzenie oddzielnego, oprocentowanego rachunku bankowego przeznaczonego dla Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021.

Artykuł 5.5 **Instytucja Audytu**

1. Instytucja Audytu jest odpowiedzialna w szczególności za:

- a) zapewnienie przeprowadzania audytów w celu weryfikacji skutecznego funkcjonowania systemu zarządzania i kontroli na poziomie Państwa-Beneficjenta,
- b) zapewnienie przeprowadzenia przynajmniej jednego audytu dla każdego programu w celu weryfikacji skutecznego funkcjonowania systemu zarządzania i kontroli,
- c) zapewnienie przeprowadzenia audytów projektów na podstawie stosownej próby w celu weryfikacji zadeklarowanych wydatków,
- d) przygotowanie strategii audytu w ciągu dziewięciu miesięcy od momentu zatwierdzenia ostatniego programu. Strategia audytu może obejmować więcej niż jeden program. W strategii audytu należy określić stosowane metody, sposób doboru próby audytów projektów oraz szacunkowy plan audytów w celu zagwarantowania równomiernego rozłożenia audytów w okresie programowania. Strategia audytu jest aktualizowana corocznie, wedle potrzeb. Instytucja Audytu przedkłada strategię audytu, na wniosek KMF w języku angielskim, w ciągu jednego miesiąca. KMF może przedstawić uwagi do strategii audytu,
- e) do dnia 15 lutego każdego roku w okresie 2019-2025:

- i) przedkładanie do KMF rocznego raportu z audytu przedstawiającego wyniki audytów przeprowadzonych w okresie poprzednich 12 miesięcy kończących się 31 grudnia danego roku, zgodnie ze strategią audytu dla programu, oraz zgłaszanie wszelkich niedociągnięć wykrytych w systemach zarządzania i kontroli. Pierwszy raport składany do dnia 15 lutego 2019 r. obejmuje okres do 31 grudnia 2018 r. Informacje dotyczące audytów przeprowadzanych po 1 stycznia 2025 r. uwzględnia się w końcowym raporcie z audytu jako uzupełnienie deklaracji zamknięcia, o której mowa w lit. f.;
 - ii) wydawanie opinii dla KMF na podstawie kontroli i audytów przeprowadzonych w ramach jego obowiązków w celu sprawdzenia, czy system zarządzania i kontroli działa skutecznie, aby zapewnić w sposób wystarczający, że przedstawione deklaracje faktycznie poniesionych wydatków KMF są prawidłowe, a transakcje będące ich podstawą są terminowe i zgodne z prawem;
- f) przedłożenie do KMF, nie później niż do 31 grudnia 2025 r., deklaracji zamknięcia zawierającej ocenę zasadności wniosku o płatność salda końcowego zgłaszanego w raporcie końcowym dla programu.
2. W przypadku, gdy Instytucja Audytu postanowi nie przeprowadzać audytów zgodnie z ust. 1 lit. a) – c), do wykonania tych zadań wyznacza niezależnego biegłego rewidenta.
3. Instytucja Audytu zapewnia, że audyt jest zgodny z międzynarodowymi standardami audytu.
4. Na potrzeby ust. 1 lit. c) deklarowane wydatki poddawane są audytowi na podstawie reprezentatywnej próby i co do zasady zgodnie z metodami statystycznego doboru próby. W takich przypadkach wielkość próby musi być wystarczająca do tego, aby Instytucja Audytu sporządziła ważną opinię audytową zgodnie z ust. 1 lit. e). Niestatystyczna metoda doboru próby może być stosowane na podstawie profesjonalnej oceny Instytucji Audytu, w odpowiednio uzasadnionych przypadkach, zgodnie z międzynarodowymi standardami audytu, oraz za każdym razem, gdy liczba projektów w roku jest niewystarczająca do zastosowania metody statystycznej. Niestatystyczna metoda doboru próby obejmuje minimum 10% operacji, na które wydatki zostały zadeklarowane w ciągu roku, oraz minimum 15% wydatków, które zostały zadeklarowane w ciągu roku.

Artykuł 5.6

Operator Programu

1. Operator Programu jest odpowiedzialny za przygotowanie i wdrażanie programu zgodnie z zasadami opisanymi w Artykule 1.3, a w szczególności za:
- (a) zapewnienie, że projekty przyczyniają się do osiągnięcia ogólnych celów Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 oraz konkretnego rezultatu/rezultatów i celu/celów programu oraz ich zgodności z niniejszymi Regulacjami, umową w sprawie programu oraz właściwymi przepisami prawa krajowego i unijnego na wszystkich etapach wdrażania,
 - (b) zapewnienie dostępności odpowiedniego poziomu wiedzy fachowej w celu przygotowania programu i opracowania siatki wskaźników;
 - (c) przyjmowanie wniosków, wybór projektów do wsparcia finansowego oraz podpisywanie umów w sprawie projektu dla każdego zatwierdzonego projektu,
 - (d) ułatwianie współpracy bilateralnej, w stosownych przypadkach,
 - (e) weryfikację czy wydatki zadeklarowane przez beneficjentów zostały faktycznie poniesione oraz są one zgodne z niniejszymi Regulacjami, umową w sprawie programu oraz odpowiednimi przepisami prawa krajowego i unijnego,
 - (f) zapewnienie terminowych wypłat transz dofinansowania dla projektu,
 - (g) zagwarantowanie jakości wdrażanego programu oraz weryfikację produktów i postępów projektów w osiąganiu oczekiwanych rezultatów programu, między innymi poprzez monitorowanie, w tym gdy konieczne weryfikacją projektów na miejscu ich realizacji przeprowadzaną na podstawie próby,
 - (h) ocenę ryzyka dla skutecznego wdrażania programu i jego rezultatów oraz podejmowanie odpowiednich działań,
 - (i) przeprowadzanie corocznego monitorowania próby projektów wybranych na podstawie analizy ryzyka oraz obejmującego losowy dobór próby,

- (j) zapewnienie wykorzystania pomocy finansowej wyłącznie na cele programu i jego projektów oraz zgodnie z umową w sprawie programu, oraz zapewnienie wykorzystania wszystkich aktywów stanowiących część programu wyłącznie na cele określone w umowie w sprawie programu,
- (k) zapewnienie istnienia skomputeryzowanego systemu rejestracji i przechowywania zapisów księgowych dla każdego projektu w ramach programu oraz zapewnienie gromadzenia danych dotyczących wdrażania niezbędnych dla zarządzania finansowego, sprawozdawczości, monitorowania, weryfikacji, audytu i ewaluacji,
- (l) ustanowienie struktur organizacyjnych Operatora Programu, które zapewniają niezależność i rozdział funkcjonalny pomiędzy komórką odpowiedzialną za weryfikację poniesionych wydatków i zatwierdzanie płatności i innymi komórkami odpowiedzialnymi za wdrażanie programu,
- (m) jeżeli przepisy prawa krajowego Państwa-Beneficjenta nie stanowią inaczej, założenie i prowadzenie oddzielnego, oprocentowanego rachunku bankowego przeznaczonego na środki przewidziane na regranting,
- (n) zapewnienie, aby beneficjenci prowadzili odrębny system rachunkowy lub odpowiedni kod rachunkowy dla wszystkich transakcji związanych z projektem z zastrzeżeniem krajowych przepisów rachunkowych,
- (o) zapewnienie przejrzystości i dostępności dokumentów zgodnie z wymogami określonymi w art. 9.8,
- (p) zapewnienie, że Instytucja Certyfikująca otrzymuje wszelkie niezbędne informacje na temat procedur i weryfikacji prowadzonych w odniesieniu do wydatków na potrzeby certyfikacji,
- (q) opracowywanie i przedkładanie okresowych raportów finansowych dla programu, rocznych raportów dla programu, raportu końcowego dla programu i raportów dotyczących naliczonych odsetek zgodnie z art. 6.11, 6.12, 9.3, 9.4 i 9.7,
- (r) przedkładanie Instytucji Certyfikującej prognozy dotyczącej planowanych płatności niezbędnej dla Instytucji Certyfikującej do wypełniania swoich zobowiązań zgodnie z art. 9.5,
- (s) zapewnienie wprowadzania danych statystycznych odpowiednich dla danego projektu w celu prowadzenia bazy danych sprawozdawczych,
- (t) zapewnienie, że KMF i Krajowy Punkt Kontaktowy otrzymują na żądanie i w rozsądnym czasie wszystkie dokumenty i informacje dotyczące wdrażania programu i jego projektów,
- (u) zapewnienie, że beneficjenci są w pełni zaangażowani i są w stanie wdrożyć swoje projekty,
- (v) zapewnienie, że podejmowane są wszelkie niezbędne i stosowne działania w celu zapobiegania, wykrywania i eliminowania wszelkich przypadków domniemanych lub faktycznych nieprawidłowości, oraz że są one szybko i skutecznie badane oraz prawidłowo raportowane i korygowane, włącznie z odpowiednimi korektami finansowymi,
- (w) zapewnienie przestrzegania wszystkich odpowiednich przepisów prawa unijnego, krajowego i lokalnego (w tym między innymi przepisów dotyczących ochrony środowiska, zamówień publicznych i pomocy publicznej) oraz
- (x) przestrzeganie wszelkich innych obowiązków określonych w umowie w sprawie programu.

2. Weryfikacje prowadzone przez Operatora Programu obejmują administracyjne, finansowe, techniczne i rzeczowe aspekty projektów, odpowiednio i zgodnie z zasadą proporcjonalności.

Weryfikacje obejmują następujące procedury:

- i) kontrole administracyjne („zza biurka”) poniesionych wydatków zgłoszonych przez beneficjentów,
- ii) kontrole projektów na miejscu ich realizacji.

Badanie dowodów poniesionych wydatków związanych z kontrolami administracyjnymi określonymi w punkcie i) oraz kontrole projektów na miejscu ich realizacji na mocy pkt ii) mogą być przeprowadzane na próbie. Operator Programu prowadzi zapisy opisujące i uzasadniające metodę dobierania próby oraz wskazujące na projekt lub transakcje wybrane do kontroli.

Operator Programu określa wielkość próby w celu uzyskania wystarczającej pewności co do legalności i prawidłowości transakcji, uwzględniając poziom ryzyka określonego przez Operatora

Programu dla danego rodzaju beneficjentów i projektów oraz audytów prowadzonych przez Instytucję Audytu.

Operator Programu opracowuje pisemne standardy i procedury dotyczące prowadzonych kontroli i prowadzi dokumentację każdej weryfikacji, z wyszczególnieniem przeprowadzonych działań, daty i wyników weryfikacji oraz działań podjętych w związku z wykrytymi nieprawidłowościami.

3. Operator Programu przestrzega wymogów określonych przez KMF dotyczących składania informacji drogą elektroniczną.

Artykuł 5.7

Ustanawianie systemów zarządzania i kontroli

1. W ciągu 6 miesięcy od dnia złożenia ostatniego podpisu pod MoU Krajowy Punkt Kontaktowy składa do KMF szczegółowy opis systemów zarządzania i kontroli obejmujący w szczególności organizację i procedury:

- a) Krajowego Punktu Kontaktowego, Instytucji Certyfikującej oraz wszelkich pozostałych podmiotów krajowych biorących udział we wdrażaniu Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 zgodnie z MoU,
- b) Instytucji Audytu oraz wszystkich pozostałych podmiotów przeprowadzających audyty w ramach jej obowiązków.

2. W ciągu sześciu miesięcy od dnia zatwierdzenia programu przez KMF, Operator Programu składa do akceptacji Krajowego Punktu Kontaktowego szczegółowy opis systemów zarządzania i kontroli Operatora Programu obejmujący w szczególności:

- a) systemy weryfikacji, audytu i monitorowania,
- b) system zapobiegania, zmniejszania, wykrywania, zgłaszania i naprawiania nieprawidłowości oraz
- c) system ustanowiony w celu utrzymania ścieżki audytu dla wszystkich wspieranych działań.

Krajowy Punkt Kontaktowy informuje KMF o zatwierdzeniu systemów zarządzania i kontroli Operatora Programu w ciągu trzech miesięcy od jego złożenia do Krajowego Punktu Kontaktowego. Istotne braki/nieścisłości należy zgłaszać KMF, jeżeli nie jest możliwe ich wyeliminowanie w uzasadnionym czasie.

3. Szczegółowemu opisowi, o którym mowa w ust. 1 i 2, towarzyszy raport i opinia Instytucji Audytu potwierdzająca, że system wdrażania Państwa-Beneficjenta i Operatora Programu jest zgodny z niniejszymi Regulacjami i ogólnie przyjętymi zasadami rachunkowości. Raport zawiera ocenę proporcjonalności wymogów systemów zarządzania i kontroli w stosunku do skuteczności w osiąganiu celów programów. Raport i opinię, o których mowa w niniejszym ustępie, sporządza Instytucja Audytu. W przypadku, gdy Instytucja Audytu postanowi nie przeprowadzać audytów samodzielnie, do wykonania tych zadań wyznacza niezależnego biegłego rewidenta.

4. Krajowy Punkt Kontaktowy składa do KMF na jego wniosek szczegółowy opis systemów zarządzania i kontroli Operatora Programu w języku angielskim, wraz z dokumentami, o których mowa w ust. 3. Krajowy Punkt Kontaktowy przekazuje dokumenty, o których mowa powyżej, w ciągu dwóch miesięcy od otrzymania takiego wniosku. KMF może przedstawić uwagi w ciągu dwóch miesięcy od otrzymania dokumentacji.

5. Przed dokonaniem pierwszej płatności na rzecz jakiegokolwiek programu, Pomocy Technicznej lub Funduszu Współpracy Dwustronnej, KMF określa, czy szczegółowy opis systemów zarządzania i kontroli złożony zgodnie z ust. 1 niniejszego artykułu spełnia wymogi minimalne. Niniejszy ustęp nie ma zastosowania do płatności dokonywanych zgodnie z art. 4.6 ust. 4 i do nadzwyczajnych zaliczek z tytułu kosztów związanych z przygotowaniem programów zatwierdzonych przez KMF zgodnie z art. 8.10 ust. 8.

Rozdział 6

Programy

Artykuł 6.1

Przygotowanie programów

1. Mechanizm Finansowy EOG na lata 2014-2021 wdrażany jest w Państwach-Beneficjentach za pomocą programów. Program musi przyczyniać się do realizacji celu odpowiedniego obszaru

programowego uzgodnionego w MoU, ogólnych celów Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021, i musi być zgodny z ramami prawnymi Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021, prawem krajowym i unijnym.

2. Program może się składać z wielu obszarów programowych, o ile wszystkie działania dotyczące programu przyczyniają się do realizacji celu jednego obszaru programowego.

Artykuł 6.2

Koncepcja programu

1. Na podstawie MoU i w ramach wskazanych tam programów Operator Programu opracowuje koncepcję programu określającą zakres i planowane rezultaty każdego programu. Koncepcja programu jest przygotowywana we współpracy z BMF i w porozumieniu z odpowiednimi zainteresowanymi stronami, w szczególności partnerami programu z Państw-Darczyńców i MOP, w stosownych przypadkach.

2. W przypadku wszystkich programów, w ciągu sześciu miesięcy od dnia wyznaczenia Operatora Programu zgodnie z art. 5.2 Operator Programu składa – za pośrednictwem Krajowego Punktu Kontaktowego – do KMF koncepcję programu.

3. Koncepcja programu zawiera zwięzły opis następujących elementów:

- a) uzasadnienie i główne cechy programu,
- b) spodziewany wkład w realizację dwóch celów ogólnych i celu programu, w tym planowane produkty i rezultaty, wskaźniki, ryzyka i grupy docelowe,
- c) sposób włączenia specjalnych zastrzeżeń z MoU i, w stosownych przypadkach, wspólnych wartości wskazanych w art. 1.3 ust. 1 do planowania i wdrażania programu,
- d) wstępny budżet ogólny,
- e) wszystkie fundusze małych grantów,
- f) wszystkie projekty predefiniowane,
- g) wszystkie instrumenty finansowe.

4. KMF ocenia koncepcję programu i przedstawia swoje uwagi. Uwagi przedstawione przez KMF są uwzględniane w ramach dalszego przygotowywania programu.

5. KMF może podjąć decyzję o odrzuceniu koncepcji programu. W takich przypadkach Operator Programu może – za pośrednictwem Krajowego Punktu Kontaktowego – ponownie przedłożyć zmienioną koncepcję programu w ciągu dwóch miesięcy od dnia odrzucenia tego dokumentu. Krajowy Punkt Kontaktowy może jako alternatywę i w tym samym terminie zaproponować inne wykorzystanie środków. Jeżeli środki mają być wykorzystane na inny program a program otrzymujący został już zatwierdzony, taka realokacja środków musi być zgodna z art. 6.9 ust. 6.

6. Wzór koncepcji programu został określony w załączniku 5.

Artykuł 6.3

Umowa w sprawie programu

1. Na podstawie koncepcji programu i uwag KMF dotyczących tego dokumentu BMF opracowuje projekt umowy w sprawie programu określający warunki działania programu, jak również role i obowiązki stron. Państwo-Beneficjent dostarcza żądanych informacji uzupełniających, w tym m.in. oceny ryzyka i ograniczania ryzyka, informacji związanych z zarządzaniem programem i planem komunikacji. BMF i Państwo-Beneficjent dokładają starań, aby sfinalizować projekt umowy w sprawie programu w ciągu sześciu miesięcy od daty przedłożenia koncepcji programu zgodnie z art. 6.2.

2. KMF może podjąć decyzję o przyznaniu wsparcia dla programu lub jego odrzuceniu. W przypadku przyznania wsparcia dla programu KMF może określić warunki lub zażądać wprowadzenia zmian do projektu umowy w sprawie programu.

3. Dla każdego zatwierdzonego programu KMF i Krajowy Punkt Kontaktowy zawierają umowę w sprawie programu.

4. Wzór umowy w sprawie programu został określony w załączniku 6.

Artykuł 6.4

Poziom dofinansowania i minimalna kwota dofinansowania projektu

1. Pomoc finansowa z Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 nie przekracza 85% wydatków kwalifikowalnych programu z wyjątkiem:
 - a) programów w ramach obszaru programowego „Społeczeństwo obywatelskie”,
 - b) programów zarządzanych przez BMF, organizacje międzyrządowe lub podmioty z Państw-Darczyńców zgodnie z art. 6.13 oraz
 - c) innych programów szczególnego zainteresowania stron, w przypadku których KMF może wyznaczyć wyższy poziom dofinansowania programu.
2. Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest obliczany jako procent całkowitych wydatków kwalifikowalnych w ramach projektu i zostanie zaproponowany w koncepcji programu oraz określony w umowie w sprawie programu. Poziom ten powinien uwzględniać potrzebę zapewnienia zaangażowania i wkładu beneficjentów, jak również zapewnienia trwałości projektu. Proponując poziom dofinansowania projektu, Operator Programu weźmie także pod uwagę wszelkie korzyści ekonomiczne, jak np. oszczędności w kosztach projektu lub wzrost zysków, wynikające z otrzymanej pomocy finansowej. Korzyści ekonomiczne będą wykorzystywane do wspierania realizacji celów projektu. Dodatkowo, przy ustalaniu poziomu dofinansowania należy przestrzegać obowiązujących przepisów proceduralnych i merytorycznych w zakresie pomocy publicznej.
3. W przypadku wsparcia dla organizacji pozarządowych i partnerów społecznych poziom dofinansowania może sięgać do 90% wydatków kwalifikowalnych.
4. Współfinansowanie na mocy ust. 1-3 ma formę gotówkową, wliczając w to przelewy elektroniczne.
5. W przypadku projektów, w których beneficjentem, jest organizacja pozarządowa lub partner społeczny, wkład rzeczowy w postaci wolontariatu może stanowić do 50% współfinansowania wymaganego dla projektu w ramach programu. W wyjątkowych przypadkach i pod warunkiem zatwierdzenia przez KMF wkład rzeczowy w postaci wolontariatu może stanowić do 100% wymaganego współfinansowania.
6. Wkład rzeczowy, o którym mowa w ust. 5, może być wniesiony tylko przez beneficjenta i/lub organizację pozarządową lub partnera społecznego działającego jako partner projektu. Operator Programu określa odpowiednie stawki jednostkowe za prace wolontariackie zgodnie ze stawkami zwyczajowo wypłacanymi za taką pracę w Państwie-Beneficjencie, w tym obowiązkowe składki na ubezpieczenie społeczne. Stawki mogą się różnić w zależności od regionu, w którym wykonywana jest praca, lub rodzaju pracy wolontariackiej i mogą być one korygowane w trakcie wdrażania programu w celu uwzględnienia zmian płac.
7. W przypadku projektów realizowanych w ramach programów partnerskich z darczyńcami wchodzących w zakres obszaru programowego „Badania w ramach obszarów priorytetowych” wkład rzeczowy w postaci pracy może stanowić do 100% współfinansowania wymaganego w przypadku danego projektu. Operator Programu w propozycji programu określa odpowiednie stawki jednostkowe za pracę zgodnie ze stawkami zwyczajowo wypłacanymi za taką pracę w Państwie-Beneficjencie, w tym obowiązkowe składki na ubezpieczenie społeczne. Stawki mogą się różnić w zależności od regionu, w którym wykonywana jest praca, lub rodzaju pracy i mogą być korygowane w trakcie wdrażania programu w celu uwzględnienia zmian płac.
8. Kwota dofinansowania wnioskowana w ramach programu zazwyczaj nie jest niższa niż 1 000 000 euro, a z zastrzeżeniem ust. 9 w żadnym przypadku nie jest niższa niż 200 000 euro.
9. Operator Programu może zaproponować niższy próg w przypadku:
 - a) obszarów programowych „Edukacja, stypendia, przygotowanie do zawodu, przedsiębiorczość młodzieży”, „Społeczeństwo obywatelskie”, „Azyl i migracja” oraz „Przedsiębiorczość kulturalna, dziedzictwo kulturowe i współpraca kulturalna”,
 - b) funduszu małych grantów, o którym mowa w art. 6.6, Funduszu Współpracy Dwustronnej, o którym mowa w art. 4.6,
 - c) stypendiów, oraz
 - d) projektów integracji Romów.

Artykuł 6.5

Wybór projektów predefiniowanych

1. Oprócz projektów predefiniowanych wskazanych w MoU, Operator Programu może zaproponować dodatkowe projekty predefiniowane, które mają być realizowane w ramach programów. Projekty predefiniowane należy, w miarę możliwości, wskazać w koncepcji programu.
2. W koncepcji programu należy przedstawić informacje dotyczące projektów predefiniowanych o następującej treści:
 - a) tło i uzasadnienie projektu, w tym odniesienie do odpowiednich priorytetów krajowych,
 - b) cel i oczekiwany(e) rezultat(y) projektu,
 - c) informacje na temat beneficjenta i Partnera(ów) projektu,
 - d) wyniki studiów wykonalności (w stosownych przypadkach),
 - e) harmonogram wdrażania projektu oraz
 - f) ogólny zarys budżetu wykazujący kwotę całkowitą przewidywanych zasobów finansowych i przewidywany wkład finansowy z Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021.
3. Operator Programu, przed podpisaniem umowy w sprawie projektu predefiniowanego, przeprowadza ocenę projektu pod kątem jakości i przyczyniania się do celów programu oraz zgodności z prawem unijnym i krajowym. Krajowy Punkt Kontaktowy powiadamia KMF o pozytywnej ocenie projektów predefiniowanych.

Artykuł 6.6

Fundusz małych grantów na poziomie programu

1. Operator Programu może w koncepcji programu zaproponować ustanowienie jednego lub kilku funduszy małych grantów na poziomie programu.
2. Łączna alokacja przyznana na potrzeby funduszu/y małych grantów nie przekracza 20% wydatków kwalifikowalnych programu.
3. Wysokość dofinansowania dla projektu w ramach funduszu małych grantów nie jest niższa niż 5000 euro i nie przekracza 200 000 euro. Stypendia dla osób fizycznych mogą być niższe niż 5000 euro.
4. Fundusze małych grantów są co do zasady zarządzane i wdrażane przez Operatora Programu. Operator Programu może zlecać jednemu lub kilku podmiotom publicznym lub prywatnym, komercyjnym lub niekomercyjnym, jak również organizacjom pozarządowym zarządzanie i wdrażanie funduszu małych grantów. Podmiot otrzymujący zlecenie podwykonawstwa ma silne powiązania z sektorem, w ramach którego realizowany jest program. Zlecenie podwykonawstwa realizowane jest z zachowaniem odpowiedzialności Operatora Programu za program. Koszty zarządzania funduszem małych grantów są wliczane w koszty zarządzania Operatora Programu z uwzględnieniem pułapu, o którym mowa w art. 8.10 ust. 2.
5. W przypadku, gdy Operator Programu zleca zarządzanie i wdrażanie funduszu małych grantów, wybór operatora dla ww. funduszu dokonywany jest przez Operatora Programu zgodnie z zasadami zamówień publicznych. Operator funduszu małych grantów zapewnia o swojej wypłacalności i kompetencjach w przedmiotowej dziedzinie oraz zarządzaniu administracyjnym i finansowym.
6. Przepisy określone w niniejszych Regulacjach mające zastosowanie do Operatora Programu mają zastosowanie odpowiednio do operatora funduszu małych grantów z tym, że sprawozdania tego drugiego są uwzględniane w strukturze sprawozdawczej Operatora Programu.

Artykuł 6.7

Instrumenty finansowe

1. Za zgodą KMF można stosować instrumenty finansowe, aby przyczynić się do osiągnięcia konkretnych celów programu, wesprzeć działania, które uznaje się jako finansowo wykonalne, ale nie otrzymujące wystarczającego finansowania ze źródeł rynkowych.
2. Wsparcie w postaci instrumentów finansowych jest udzielane na podstawie oceny ex ante, która zidentyfikowała niedoskonałości rynku lub sytuacje związane z niewystarczającym poziomem inwestycji oraz szacowany poziom i zakres publicznych potrzeb inwestycyjnych, w tym rodzaje instrumentów finansowych, które mają być wspierane. Instrumenty finansowe należy zapewniać

w ramach struktur ustanowionych na poziomie krajowym, regionalnym, transnarodowym lub transgranicznym.

3. W przypadku stosowania instrumentów finansowych postanowienia niniejszych Regulacji a w szczególności przepisy dotyczące wyboru projektów i kwalifikowalności wydatków mogą nie mieć zastosowania. Każdą propozycję wykorzystania instrumentów finansowych należy wskazać w koncepcji programu. Wszelkie istotne aspekty opisujące wdrażanie instrumentów finansowych są określone w umowie w sprawie programu.

Artykuł 6.8

Umowa w sprawie realizacji programu

1. Dla każdego zatwierdzonego programu, Krajowy Punkt Kontaktowy i Operator Programu zawierają umowę w sprawie realizacji programu.

2. W przypadku, gdy umowa w sprawie realizacji programu nie może zostać zawarta pomiędzy Krajowym Punktem Kontaktowym a Operatorem Programu z powodu przepisów prawa krajowego, Państwo-Beneficjent może wydać akt ustawodawczy lub administracyjny o analogicznym efekcie i treści.

3. Umowa w sprawie realizacji programu określa warunki i zasady funkcjonowania programu oraz role i zakres odpowiedzialności stron. W szczególności, zawiera ona postanowienia gwarantujące, że Operator Programu zobowiązuje się do pełnego przestrzegania przepisów zawartych w ramach prawnych Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021, o których mowa w art. 1.5, które są istotne dla funkcjonowania programu, w tym wszelkich zobowiązań po zakończeniu programu. Umowa w sprawie realizacji programu wyraźnie odnosi się do umowy w sprawie programu i niniejszych Regulacji oraz minimum następujących kwestii:

- a) zobowiązań dotyczących sprawozdawczości, która umożliwi Krajowemu Punktowemu Kontaktowemu przestrzeganie własnych zobowiązań w tym zakresie względem KMF,
- b) postanowień związanych ze zobowiązaniami Operatora Programu w zakresie sprawozdawczości względem KMF i Instytucji Certyfikującej oraz jego obowiązku przedkładania dokumentów na żądanie,
- c) maksymalnej kwoty dofinansowania w ramach programu oraz jej rozbicia na pozycje wymienione w art. 8.1,
- d) kwalifikowalności wydatków,
- e) początkowej i końcowej daty kwalifikowalności wydatków,
- f) modyfikacji programu,
- g) zapewniania niezwłocznego dostępu zażądanego w związku z monitorowaniem, audytami i ewaluacją,
- h) zapewnienia przestrzegania zobowiązań informacyjno – komunikacyjnych,
- i) prawa Krajowego Punktu Kontaktowego do zawieszania płatności i zażądania ich zwrotu od Operatora Programu w przypadku podjęcia decyzji w sprawie takich działań przez KMF lub Krajowy Punkt Kontaktowy,
- j) postanowienia że rozwiązanie umowy w sprawie programu, o której mowa w art. 6.3, może skutkować rozwiązaniem umowy w sprawie realizacji programu oraz
- k) w stosownych przypadkach – odniesienia do partnerstw w ramach programu.

4. Krajowy Punkt Kontaktowy gwarantuje, że zobowiązania Operatora Programu w ramach umowy w sprawie realizacji programu będą wiążące i wykonalne na mocy obowiązującego prawodawstwa w Państwie-Beneficjencie. W przypadku rozbieżności pomiędzy umową w sprawie realizacji programu a ramami prawnymi, rozstrzygające znaczenie mają ramy prawne Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014–2021 określone w art. 1.5 niniejszych Regulacji.

5. Przed dokonaniem jakiegokolwiek płatności na rzecz programu, Krajowy Punkt Kontaktowy powiadamia KMF o podpisaniu umowy w sprawie realizacji programu. Niniejszy ustęp nie ma zastosowania do płatności, o których mowa w art. 4.6 ust. 4 oraz do nadzwyczajnych zaliczek wypłacanych z tytułu kosztów związanych z przygotowaniem programów zatwierdzonych przez KMF zgodnie z art. 8.10 ust. 8.

Artykuł 6.9 **Zmiany programów**

1. O ile w umowie w sprawie programu nie przewidziano inaczej, wszelkie modyfikacje programu są najpierw zatwierdzane przez KMF.
2. Programy można zmieniać w szczególności w jednym lub więcej przypadków wskazanych poniżej:
 - a) w celu podjęcia działań zaradczych w nieprzewidzianych sytuacjach w Państwie-Beneficjencie,
 - b) w celu uwzględnienia wniosków wynikających z przeglądu ram wdrażania przeprowadzonego podczas spotkania rocznego,
 - c) w celu uwzględnienia wniosków wynikających z ewaluacji, o której mowa w rozdziale 10,
 - d) w przypadku, gdy zmiany przyczynią się do zwiększenia oddziaływania programu lub
 - e) w celu zmniejszenia ryzyka i/lub trudności we wdrażaniu.
3. Operator Programu opisuje i uzasadnia potrzebę zmiany oraz jej potencjalny wpływ na dane finansowe, ocenę ryzyka oraz produkty i rezultaty programu. Krajowy Punkt Kontaktowy udziela wstępnej zgody na proponowaną zmianę.
4. KMF przeprowadza ocenę proponowanej zmiany i udziela formalnej odpowiedzi nie później niż 2 miesiące po otrzymaniu wszystkich właściwych dokumentów i niezbędnych informacji.
5. Zmiana otrzymuje formalny charakter poprzez aneksowanie umowy w sprawie programu, o której mowa w art. 6.3, w stosownych przypadkach.
6. W przypadku, gdy zmiany programu prowadzą do zmniejszenia dofinansowania w ramach programu, Krajowy Punkt Kontaktowy może realokować zaoszczędzoną kwotę na inne zatwierdzone programy w Państwie-Beneficjencie, Fundusz Współpracy Dwustronnej i/lub Pomoc Techniczną. Wymagana jest uprzednia zgoda KMF i Operatora Programu otrzymującego te dodatkowe środki finansowe. Każda taka modyfikacja programów powinna być zgodna z MoU. Taką realokację środków należy przeprowadzić i sformalizować nie później niż w dniu 30 kwietnia 2023 r.

Artykuł 6.10 **Weryfikacja ze strony Komisji Europejskiej**

Na wyraźne żądanie Państw-Darczyńców lub Państwa-Beneficjenta Komisja Europejska przeprowadza weryfikację koncepcji programu dotyczącej określonego programu przed jego przyjęciem, aby zapewnić zgodność z polityką spójności Unii Europejskiej.

Artykuł 6.11 **Raport roczny dla programu**

1. Operator Programu przedkłada do KMF i Krajowego Punktu Kontaktowego raport roczny dla programu wykorzystując wzór dostarczony przez KMF. Raport ten ma na celu:
 - a) dostarczenie kluczowych informacji na temat wdrażania programu, w tym osiągniętych produktów i rezultatów oraz ich powiązania z celem programu, ogólnymi celami Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014–2021, i art. 1.3, w stosownych przypadkach,
 - b) zidentyfikowanie problemów mających wpływ na wdrażanie programu i działań podjętych w celu ich przezwyciężenia, ocenę ryzyka i planowanie działania zmierzające do ograniczenia ryzyka.
2. Okresy sprawozdawcze w przypadku raportów rocznych dla programów pokrywają się z rokiem kalendarzowym. Raport należy składać nie później niż 15 lutego każdego roku. Pierwsze raporty roczne dla programów zatwierdzonych przez KMF w pierwszej połowie roku, należy składać w roku następnym. Natomiast dla programów zatwierdzonych w drugiej połowie roku, pierwsze raporty roczne dla programów należy składać w drugim roku po ich zatwierdzeniu.
3. KMF powiadamia Krajowy Punkt Kontaktowy i Operatora Programu o swojej opinii na temat raportu rocznego dla programu w ciągu dwóch miesięcy od daty jego otrzymania. W razie braku odpowiedzi ze strony KMF w określonym terminie uznaje się, że raport został przyjęty.

Artykuł 6.12

Raport końcowy dla programu

1. Operator Programu składa, za pośrednictwem Instytucji Certyfikującej, raport końcowy dla programu do KMF i Krajowego Punktu Kontaktowego w oparciu o wzór dostarczony przez KMF. Raport ten ma na celu:

- a) ocenę wkładu programu w osiągnięcie ogólnych celów Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014–2021, celu i rezultatów programu, jak również art. 1.3, w stosownych przypadkach,
- b) podsumowanie ustaleń z ewaluacji,
- c) ogólną ocenę wdrażania programu, w tym porównanie z planami określonymi w programie oraz zdobyte doświadczenia,
- d) przegląd nieprawidłowości i działań podjętych w celu ich usunięcia,
- e) szczegółowe informacje dotyczące realizacji lub korekty planów finansowych oraz
- f) informacje finansowe, w tym wyliczenia salda końcowego, o którym mowa w art. 9.4.

2. Raport końcowy dla programu jest przekazywany do KMF, za pośrednictwem Instytucji Certyfikującej, która poświadcza załącznik finansowy do raportu zgodnie z art. 5.4. Raport ten jest przekazywany nie później niż cztery miesiące od końcowej daty kwalifikowalności kosztów zarządzania programem.

3. KMF dokonuje przeglądu raportu końcowego dla programu w celu ustalenia, czy spełnia on wymogi formalne i merytoryczne. KMF zatwierdza raport nie później niż dwa miesiące po otrzymaniu raportu oraz wszystkich wymaganych dokumentów i niezbędnych informacji.

4. Zatwierdzone raporty końcowe dla programów, w tym streszczenia na użytek informacji publicznej, są publikowane na stronie internetowej Krajowego Punktu Kontaktowego w ciągu miesiąca od zatwierdzenia raportu przez KMF.

Artykuł 6.13

Programy wdrażane przez BMF, organizacje międzyrządowe lub podmioty z Państw-Darczyńców

1. O ile nie zostało inaczej uzgodnione w MoU BMF jest odpowiedzialny za działania programowe podlegające obszarowi programowemu „Społeczeństwo obywatelskie”.

2. Krajowy Punkt Kontaktowy, za zgodą KMF, może powierzyć wdrażanie programu BMF organizacjom międzyrządowym lub podmiotom z Państw-Darczyńców.

3. W przypadkach, o których mowa w ust. 1 i 2 nie mają zastosowania przepisy określone w niniejszych Regulacjach. Operator Programu stosuje pod tym względem określone przepisy, które w możliwym zakresie są zgodne z postanowieniami niniejszych Regulacji, a we wszystkich przypadkach zapewniają wdrażanie zgodne z zasadami określonymi w art. 1.3.

4. Jeśli BMF będzie pełnił funkcję Operatora Programu, wdrażanie programu będzie zazwyczaj przeprowadzane przez operatora funduszu wskazanego i zakontraktowanego przez BMF. Rolę i zakres obowiązków BMF oraz operatora funduszu reguluje umowa w sprawie realizacji programu zawierana między BMF a tymże operatorem. Umowa w sprawie realizacji programu zawiera postanowienia dotyczące raportowania do Krajowego Punktu Kontaktowego.

5. Jeśli realizację programu powierzono organizacji międzyrządowej lub podmiotowi z Państw-Darczyńców, jej rolę i zakres obowiązków reguluje umowa w sprawie realizacji programu zawarta między KMF a Operatorem Programu.

6. Środki przeznaczone na regranting w ramach programu, o którym mowa w niniejszym artykule, jak również koszty poniesione przez Operatora Programu i/lub operatora funduszu pokrywane są z wkładu finansowego na rzecz przedmiotowego Państwa-Beneficjenta.

7. W przypadku, gdy program jest wdrażany przez BMF, organizację międzyrządową lub podmiot z Państw-Darczyńców zgodnie z niniejszym artykułem, Państwo-Beneficjent nie ponosi odpowiedzialności za wdrażanie programu ani pod względem finansowym, ani jakimkolwiek innym, z wyjątkiem przypadków określonych w ust. 6.

Rozdział 7 Wybór projektów

Artykuł 7.1 Tryby wyboru

1. Projekty wybiera się poprzez nabór wniosków organizowany zgodnie z niniejszym rozdziałem.
2. W drodze odstępstwa od ust. 1, projekty predefiniowane mogą zostać wyłonione bez naboru wniosków. Projekty takie określa się zgodnie z art. 2.5 ust. 2 lit. b) ppkt vi) i art. 6.5. Informacje na temat takich projektów należy przedstawić w koncepcji programu zgodnie z art. 6.5.

Artykuł 7.2 Kwalifikowalność beneficjentów i partnerów projektu

1. Każdy podmiot, prywatny lub publiczny, komercyjny lub niekomercyjny, oraz organizacje pozarządowe, ustanowione jako podmiot prawa w danym Państwie-Beneficjencie są uznawane za beneficjentów kwalifikujących się do udziału w projektach. Jeżeli jest to wyraźnie określone w umowie w sprawie programu, organizacje międzynarodowe oraz ich organy lub agencje mogą być beneficjentami.
2. Każdy podmiot publiczny lub prywatny, komercyjny lub niekomercyjny, jak również organizacje pozarządowe, ustanowiony jako podmiot prawa w Państwach-Darczyńcach, Państwach-Beneficjentach lub w państwie spoza Europejskiego Obszaru Gospodarczego, które ma wspólną granicę z danym Państwem-Beneficjentem, lub każda organizacja międzynarodowa, jej organ lub agencje, aktywnie zaangażowane i przyczyniające się do wdrażania programu są uznawane za kwalifikujących się partnerów projektu.
3. Osoba fizyczna zamieszkująca legalnie w Państwie-Darczyńcy lub w danym Państwie-Beneficjencie, jest kwalifikowanym beneficjentem programu i kwalifikowanym partnerem projektu w ramach obszarów programowych „Edukacja, stypendia, przygotowanie do zawodu, przedsiębiorczość młodzieży” oraz „Przedsiębiorczość kulturalna, dziedzictwo kulturowe i współpraca kulturalna” lub komponentu stypendialnego w ramach któregośkolwiek programu.
4. Uwzględniając zarówno cele ogólne Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021, jak i programu, oraz dla zapewnienia wdrażania zorientowanego na te cele, w umowie w sprawie programu mogą zostać wyraźnie określone ograniczenia co do kwalifikowalności wnioskodawców i partnerów projektu, pod warunkiem ich zatwierdzenia przez KMF.

Artykuł 7.3 Nabór wniosków

1. Nabory wniosków są organizowane przez Operatora Programu. Ich treść, forma i sposób ogłoszenia są zgodne z umową w sprawie programu i z niniejszymi Regulacjami.
2. Nabory wniosków spełniają przynajmniej następujące wymagania:
 - a) są szeroko upublicznione w celu dotarcia do wszystkich potencjalnych wnioskodawców. Należy wykorzystywać właściwe media, odpowiednio na krajowym, regionalnym lub lokalnym poziomie, jak również specjalistyczne publikacje i narzędzia internetowe. Jakiegokolwiek ograniczenia dotyczące publikacji powinny znaleźć uzasadnienie w umowie w sprawie programu;
 - b) zawierają precyzyjnie określony i rozsądny termin składania wniosków, który obejmuje przynajmniej dwa miesiące od daty publikacji ogłoszenia, oraz adres, pod którym należy składać dokumenty. W ogłoszeniu naboru podaje się godzinę zakończenia naboru wniosków, określenie czy termin dotyczy daty stempla pocztowego, czy też czasu dostarczenia do biura Operatora Programu oraz dopuszczalne sposoby dostarczenia wniosku. W ogłoszeniu naboru należy podać informację, czy wymagany jest jeden egzemplarz wniosku, czy więcej;
 - c) w sposób precyzyjny określają kwalifikowalnych beneficjentów oraz wszelkie restrykcje, ograniczenia bądź wykluczenia, które mogą ich dotyczyć;
 - d) zawierają szczegółowe kryteria wyboru oraz kartę oceny;
 - e) w sposób jasny wykazują, jakiego rodzaju działania i wydatki są kwalifikowalne w tym wszelkie ograniczenia co do kosztów jednostkowych wymienione w art. 8.4.;

- f) zawierają opis procesu wyboru projektów oraz sposób podejmowania decyzji;
 - g) zawierają wyraźne odniesienie lub internetowy link do formularza wniosku aplikacyjnego oraz podręcznika wnioskodawcy;
 - h) wyraźnie podaje się w nich całkowitą kwotę możliwą do uzyskania w ramach danego naboru wniosków, jak również minimalną i maksymalną kwotę dofinansowania projektu;;
 - i) zawierają ustalenia w sprawie modelu płatności;
 - j) zawierają precyzyjne wymogi dotyczące współfinansowania;
 - k) zawierają wymóg ujawnienia wszystkich konsultantów zaangażowanych w przygotowanie wniosku projektowego;
 - l) zawierają wyraźne odesłanie, do bardziej szczegółowych informacji, w tym odesłanie do niniejszych Regulacji oraz właściwych wytycznych przyjętych przez KMF, jak również innych dokumentów przygotowanych przez Operatora Programu i mających znaczenie dla naboru oraz
 - m) zawierają dane kontaktowe do kierowania dodatkowych pytań oraz ramy czasowe dla odpowiedzi na takie pytania.
3. Nabór ogłasza się na stronie internetowej Operatora Programu w języku Państwa-Beneficjenta oraz w języku angielskim.
4. Krajowy Punkt Kontaktowy zapewnia, że nabór wniosków jest w pełni zgodny z ramami prawnymi Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 określonymi w art. 1.5 niniejszych Regulacji.
5. KMF jest informowany o wszystkich naborach wniosków z wyprzedzeniem przynajmniej dwóch tygodni przed ich ogłoszeniem i jednocześnie otrzymuje angielskie tłumaczenie każdego ogłoszenia o naborze.

Artykuł 7.4

Ocena projektu i przyznanie dofinansowania

1. Operator Programu odpowiada za ocenę projektów i przyznawanie dofinansowania. Zastosowanie mają zasady dobrego rządzenia, przejrzystości, równości, efektywności i zero tolerancji dla korupcji.
2. Operator Programu sprawdza, czy proces wyboru projektów został przeprowadzony zgodnie z niniejszymi Regulacjami oraz czy decyzje o przyznaniu dofinansowania są zgodne z zasadami i celami programu. Po takim sprawdzeniu Operator Programu podejmuje decyzję w sprawie projektów, które otrzymają wsparcie.
3. Partnerzy programu z Państw-Darczyńców lub MOP, jeśli dotyczy, są zaproszeni do udziału w procesie wyboru projektów. KMF oraz Krajowy Punkt Kontaktowy są zaproszeni do udziału w procesie wyboru projektów jako obserwatorzy KMF, i partnerzy programu otrzymują odpowiednie dokumenty w języku angielskim.
4. W stosownych przypadkach Operator Programu udziela pomocy w tłumaczeniach ustnych podczas procesu wyboru projektów.
5. W naborach wniosków poświęconych wyłącznie projektom partnerskim z darczyńcami procedurę wyboru uzgadnia się z partnerem programu z Państw-Darczyńców. Językiem roboczym oraz językiem stosowanym we wnioskach aplikacyjnych, jak również w innych odpowiednich dokumentach, jest język angielski.
6. Operator Programu przekazuje KMF wykaz wybranych projektów nie później niż dwa tygodnie po wydaniu decyzji o przyznaniu dofinansowania. Na wniosek KMF przekazuje się mu wszelkie odpowiednie dokumenty w języku angielskim.
7. Umowa w sprawie programu może zawierać przepisy szczegółowe dotyczące procesu wyboru projektów.
8. Niniejszy artykuł ma zastosowanie odpowiednio do decyzji o przyznaniu dodatkowych funduszy na rzecz projektów, które zostały już zatwierdzone.

Artykuł 7.5

Konflikt interesów

1. Konflikt interesów ma miejsce w przypadku, gdy osoba biorąca udział w procesie wyboru ma bezpośredni lub pośredni interes, który jest lub wydaje się być sprzeczny z bezstronnym lub obiektywnym wykonywaniem funkcji związanych z procesem wyboru projektów. Takie interesy

mogą mieć aspekt ekonomiczny, polityczny lub dotyczący przynależności narodowej, więzów rodzinnych lub emocjonalnych, wynikać z innych interesów wspólnych dla danej osoby i wnioskodawcy lub jego partnera, czy też z innych interesów potencjalnie wpływających na bezstronność i obiektywność prac wykonywanych przez daną osobę w procesie wyboru projektów.

2. Operator Programu podejmuje wszelkie uzasadnione działania w celu zapobiegnięcia powstaniu konfliktu interesów. Jeśli konflikt interesów mimo wszystko ma miejsce, Operator Programu podejmuje wszelkie niezbędne działania, aby zapewnić, że taka sytuacja nie wpłynie na prawidłowość procesu wyboru projektów.

Artykuł 7.6

Umowa w sprawie projektu

1. Dla każdego zatwierdzonego projektu Operator Programu zawiera z beneficjentem umowę w sprawie projektu.

2. W przypadku, gdy umowa w sprawie projektu między Operatorem Programu a beneficjentem nie może być zawarta z powodu przepisów prawa krajowego, Państwo-Beneficjent może wydać akt ustawodawczy lub administracyjny o analogicznym skutku i treści.

3. Umowa w sprawie projektu określa warunki i zasady wsparcia za pomocą dofinansowania oraz role i zakres obowiązków stron. W szczególności zawiera ona postanowienia, które gwarantują, że beneficjent zobowiąże się do pełnego przestrzegania ram prawnych Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021, o których mowa w art. 1.5, które są istotne dla wdrażania projektu, w tym wszelkich zobowiązań, które obowiązują po zakończeniu projektu. Umowa w sprawie projektu zawiera wyraźne odniesienie do umowy w sprawie programu i niniejszych Regulacji oraz postanowienia dotyczące przynajmniej następujących kwestii:

- a) zobowiązań dotyczących sprawozdawczości, które umożliwiają Operatorowi Programu przestrzeganie własnych zobowiązań w zakresie sprawozdawczości względem KMF i Krajowego Punktu Kontaktowego,
- b) maksymalnej kwoty dofinansowania projektu oraz maksymalnego poziomu dofinansowania projektu,
- c) kwalifikowalności wydatków i wymagań dotyczących sposobu przedstawienia dowodu dokonania wydatku,
- d) sposobu wyliczania kosztów pośrednich i ich maksymalnej kwoty,
- e) początkowej i końcowej daty kwalifikowalności wydatków,
- f) zmian projektu,
- g) zapewniania niezwłocznego dostępu związanego z monitorowaniem, audytami i ewaluacją,
- h) zapewnienia przestrzegania zobowiązań dotyczących promocji projektu,
- i) prawa Operatora Programu do zawieszania płatności i zażądania ich zwrotu od beneficjenta w przypadku podjęcia decyzji w sprawie takich działań przez KMF, Operatora Programu lub Krajowy Punkt Kontaktowy,
- j) rozwiązywania sporów i jurysdykcji,
- k) szczegółowego budżetu, który może dopuszczać przeznaczenie do 5% środków na nieprzewidziane wypadki oraz
- l) w stosownych przypadkach – odniesienia do umów partnerskich lub listów intencyjnych.

4. Umowa w sprawie projektu zawiera postanowienia zapewniające, że partnerzy projektu byli z wystarczającym wyprzedzeniem informowani o zmianach projektu, które ich dotyczą.

5. Zobowiązania beneficjenta w ramach umowy w sprawie projektu są wiążące i wykonalne na mocy obowiązującego prawodawstwa w Państwie-Beneficjencie. W przypadku jakiegokolwiek rozbieżności pomiędzy umową w sprawie projektu a ramami prawnymi Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 określonymi w art. 1.5 niniejszych Regulacji, zastosowanie będą miały te ostatnie.

Artykuł 7.7

Partnerzy projektów i umowy partnerskie

1. Projekt może być wdrażany w partnerstwie z partnerem projektu zdefiniowanym w art. 1.6. (lit. w). Jeśli projekt jest wdrażany w takim partnerstwie, beneficjent podpisuje umowę partnerską z partnerem projektu.
2. Umowa partnerska zawiera następujące elementy:
 - a) postanowienia w zakresie ról i obowiązków stron,
 - b) postanowienia dotyczące ustaleń finansowych między stronami, w tym między innymi dotyczące tego, które wydatki partnerów projektu mogą podlegać refundacji z budżetu projektu,
 - c) postanowienia dotyczące sposobu wyliczania kosztów pośrednich i ich maksymalnej kwoty,
 - d) zasady przeliczania walut w przypadku takich wydatków i ich refundacji,
 - e) postanowienia dotyczące audytów obejmujących partnerów projektu,
 - f) szczegółowy budżet oraz
 - g) postanowienia dotyczące rozwiązywania sporów.
4. Jeśli jedna ze stron umowy jest podmiotem z Państw-Darczyńców, umowa partnerska sporządzana jest w języku angielskim.
5. Kwalifikowalność wydatków ponoszonych przez partnera projektu podlega takim samym ograniczeniom, jakie miałyby zastosowanie, jeśli wydatki ponosiłby beneficjent.
6. Ustanowienie i utrzymywanie stosunków między beneficjentem a partnerem projektu są zgodne z obowiązującym prawem krajowym i unijnym w zakresie zamówień publicznych oraz z art. 8.15 niniejszych Regulacji.
7. Projekt umowy partnerskiej lub list intencyjny przedkładany jest Operatorowi Programu przed podpisaniem umowy w sprawie projektu. Operator Programu weryfikuje umowę partnerską pod kątem jej zgodności z niniejszym artykułem.

Rozdział 8

Kwalifikowalność wydatków

Artykuł 8.1

Wydatki kwalifikowalne w ramach programu

Do wydatków kwalifikowalnych programu należą:

- (a) koszty zarządzania Operatora Programu zgodnie z art. 8.10;
- (b) płatności dla projektów w ramach programu zgodnie z niniejszymi Regulacjami, umową w sprawie programu i umową w sprawie projektu.

Artykuł 8.2

Ogólne zasady kwalifikowalności wydatków

1. Zasady przedstawione w niniejszym artykule mają zastosowanie odpowiednio wszystkich wydatków kwalifikowalnych, chyba że niniejsze Regulacje stanowią inaczej.
2. Za wydatki kwalifikowalne w ramach projektów uznane będą koszty faktycznie poniesione w ramach projektu, spełniające poniższe kryteria:
 - (a) zostały poniesione między pierwszym a ostatnim dniem kwalifikowalności, zgodnie z ramami czasowymi określonymi w umowie w sprawie projektu;
 - (b) mają związek z przedmiotem umowy w sprawie projektu i są wskazane w szczegółowym budżecie projektu;
 - (c) są proporcjonalne i niezbędne do wdrożenia projektu;
 - (d) muszą być wykorzystane wyłącznie na realizację celów projektu i jego oczekiwanego rezultatu/oczekiwanych rezultatów w sposób zgodny z zasadami gospodarności, skuteczności i efektywności;
 - (e) są możliwe do zidentyfikowania i zweryfikowania, w szczególności poprzez wprowadzenie do ewidencji księgowej beneficjenta lub/i partnera projektu, oraz ustalone zgodnie

z obowiązującymi standardami rachunkowości kraju, w którym siedzibę ma beneficjent i/lub partner projektu a także zgodne z ogólnie przyjętymi zasadami rachunkowości; oraz

(f) są zgodne z wymogami obowiązującego prawodawstwa podatkowego i socjalnego.

3. Wydatki uznaje się za poniesione, gdy koszt został zafakturowany, zapłacony, a przedmiot dostarczony (w przypadku towarów) lub wykonany (w przypadku usług i robót). Na zasadzie wyjątku, koszty, w odniesieniu do których faktury zostały wystawione w ostatnim miesiącu kwalifikowalności wydatków, są również uważane za poniesione w okresie kwalifikowalności, o ile zostały zapłacone w terminie 30 dni od ostatniego dnia kwalifikowalności wydatków. W drodze dodatkowego wyjątku wydatek uznaje się za poniesiony w okresie kwalifikowalności, jeżeli został on zafakturowany i zapłacony do dnia 30 kwietnia 2024 r., a przedmiot został dostarczony (w przypadku dostaw) lub wykonany (w przypadku usług i robót budowlanych) do dnia 31 grudnia 2024 r. Koszty ogólne i amortyzacja sprzętu uznane są za poniesione w chwili ich zaksięgowania przez beneficjenta i/lub partnera projektu.

4. W przypadku zakupu nowego lub używanego sprzętu za wydatki kwalifikowalne można uznać wyłącznie część amortyzacji odpowiadającą czasowi trwania projektu oraz stopniowi faktycznego wykorzystania na potrzeby projektu

5. Wewnętrzne procedury beneficjenta w zakresie rachunkowości i audytu powinny umożliwiać bezpośrednie powiązanie wydatków i przychodów zadeklarowanych w odniesieniu do projektu z odpowiednimi sprawozdaniami rachunkowymi i dokumentami uzupełniającymi.

6. W przypadku projektów realizowanych przez organizację międzynarodową, przez jej organ lub agencję, umowa w sprawie programu może zawierać szczegółowe przepisy dotyczące kwalifikowalności wydatków.

Artykuł 8.3

Bezpośrednie wydatki kwalifikowalne w ramach projektu

1. Bezpośrednie wydatki kwalifikowalne w projekcie to wydatki, które zostały wskazane przez beneficjenta i/lub partnera projektu, zgodnie z ich zasadami rachunkowości oraz zwyczajowymi przepisami wewnętrznymi jako konkretne wydatki bezpośrednio związane z wdrażaniem projektu, które można zatem bezpośrednio zaksięgować dla tego projektu. W szczególności kwalifikowalne są poniższe wydatki bezpośrednie, jeżeli spełniają kryteria podane w art. 8.2:

(a) koszty personelu przydzielonego do projektu, zawierające faktyczne wynagrodzenia, składki na ubezpieczenie społeczne i inne koszty ustawowe wchodzące w skład wynagrodzenia, pod warunkiem, że są one zgodne ze standardowymi zasadami ustalania wynagrodzeń przez beneficjenta i partnera projektu. Odpowiednie koszty wynagrodzeń personelu administracji krajowej są kwalifikowalne w zakresie, w którym odnoszą się do kosztów działań, które nie byłyby przeprowadzone, gdyby nie podjęto się wdrażania danego projektu;

(b) koszty podróży i diety dla personelu uczestniczącego w projekcie. Uwzględniając zasadę proporcjonalności, koszty podróży, włącznie z dietą, mogą być wyliczane jako ryczałt, na podstawie określonych zasad, zaakceptowanych przez Operatora Programu;

(c) koszt nowego lub używanego sprzętu. Gdy Operator Programu stwierdzi, że sprzęt stanowi integralny i niezbędny element umożliwiający osiągnięcie celów projektu, kwalifikowalna może być całkowita cena zakupu tego sprzętu – w drodze wyjątku od reguły zawartej w art. 8.2 ust. 4;

(d) zakup gruntów i nieruchomości na warunkach określonych w art. 8.6;

(e) koszty materiałów eksploatacyjnych i dostaw, pod warunkiem, że są one możliwe do zidentyfikowania i przypisane do projektu;

(f) koszty wynikające z innych umów zawartych przez beneficjenta w celu wdrożenia projektu, pod warunkiem, że ich zawarcie jest zgodne z obowiązującymi przepisami dotyczącymi zamówień publicznych oraz niniejszymi Regulacjami; oraz

(g) koszty wynikające bezpośrednio z wymogów nałożonych umową w sprawie projektu dla każdego projektu.

2. W przypadku gdy kwalifikowalna jest całkowita cena zakupu sprzętu zgodnie z ust. 1 lit. c), Operator Programu zapewnia, by beneficjent:

a) pozostał właścicielem sprzętu przez okres co najmniej pięciu lat po zakończeniu projektu i nadal korzystał z tego sprzętu w celu realizacji ogólnych celów projektu przez ten sam okres;

b) odpowiednio ubezpieczył sprzęt na wypadek straty, takiej jak pożar, kradzież czy inne wypadki zwykle podlegające ubezpieczeniu, zarówno w czasie realizacji projektu, jak i przez co najmniej pięć lat po jego zakończeniu; oraz

c) przez co najmniej pięć lat po zakończeniu projektu przeznaczał odpowiednie środki na utrzymanie sprzętu.

W umowie w sprawie projektu należy wskazać konkretne sposoby wywiązania się z tych zobowiązań. Operator Programu może zwolnić beneficjenta z wywiązania się z tych zobowiązań w odniesieniu do jakiegokolwiek wyraźnie wskazanego sprzętu w przypadku, gdy Operator Programu – uwzględniając wszystkie istotne okoliczności – uzna, że ciągłe korzystanie z tego sprzętu na potrzeby realizacji celów ogólnych projektu nie miałoby żadnego ekonomicznego uzasadnienia.

3. W wyjątkowych i należycie uzasadnionych przypadkach, Operator Programu może zasugerować włączenie dodatkowych wydatków lub wykluczenie pewnych kosztów wymienionych w ust. 1. Takie odstępstwa, jeśli zostaną zatwierdzone przez KMF, są wyraźnie wymienione w umowie w sprawie programu.

Artykuł 8.4

Standardowe stawki jednostkowe

1. Dofinansowanie projektu może mieć formę standardowych stawek jednostkowych. W takim przypadku wysokość dofinansowania ustala się w jeden z następujących sposobów:

a) zgodnie z zasadami stosowania odpowiadających stawek kosztów jednostkowych stosowanych w ramach polityk Unii Europejskiej w odniesieniu do podobnych rodzajów projektów i podmiotów zaangażowanych;

b) zgodnie z zasadami stosowania odpowiadających stawek kosztów jednostkowych stosowanych w ramach schematów grantowych finansowanych w całości przez Państwo-Beneficjenta, gdzie ma siedzibę beneficjent lub partner lub przez Państwa-Darczyńców, gdzie ma siedzibę partner projektu z Państw-Darczyńców w odniesieniu do podobnych rodzajów projektów i podmiotów zaangażowanych.

2. Korzystanie ze standardowych stawek kosztów jednostkowych, ich wysokość oraz sposób ich ustanawiania określa się w umowie w sprawie projektu. Korzystanie ze standardowych stawek kosztów jednostkowych, ich wysokość oraz sposób ich wyliczenia w odniesieniu do partnera projektu określa się w umowie partnerskiej zawartej między beneficjentem a partnerem projektu.

3. Postanowienia niniejszego artykułu mają zastosowanie odpowiednio do wszystkich wydatków kwalifikowalnych, chyba że niniejsze Regulacje stanowią inaczej.

Artykuł 8.5

Pośrednie koszty projektu (koszty ogólne)

1. Koszty pośrednie to wszystkie kwalifikowalne koszty, które nie mogą być precyzyjnie wskazane przez beneficjenta i/lub partnera projektu, jako bezpośrednio związane z projektem, ale które można wskazać i uzasadnić w ramach systemu rachunkowości, jako poniesione bezpośrednio w związku z bezpośrednimi kosztami kwalifikowalnymi projektu. Nie mogą one obejmować żadnych bezpośrednich kosztów kwalifikowalnych. Pośrednie koszty projektu reprezentują proporcjonalną część kosztów ogólnych beneficjenta lub partnera projektu. Można je wykazać według jednej z poniższych metod:

(a) na podstawie rzeczywistych kosztów pośrednich beneficjenta i partnerów projektu, którzy posiadają system księgowości analitycznej do określania kosztów pośrednich wskazanych powyżej;

(b) beneficjent i partnerzy projektu mogą zdecydować się na ryczałt w wysokości do 25% całkowitych bezpośrednich kosztów kwalifikowalnych z wyłączeniem bezpośrednich kosztów kwalifikowanych przeznaczonych na podwykonawstwo i kosztów zasobów udostępnionych przez strony trzecie, których nie wykorzystuje się na terenie beneficjenta lub partnera projektu;

(c) według stawki zryczałtowanej w wysokości do 15% bezpośrednich kwalifikowalnych kosztów personelu bez potrzeby przeprowadzenia przez Operatora Programu obliczeń na potrzeby ustalenia stawki mającej zastosowanie; lub

- (d) według stawki zryczałtowanej stosowanej do bezpośrednich kosztów kwalifikowalnych na podstawie istniejących metod i odpowiadających stawek stosowanych w politykach Unii Europejskiej w przypadku podobnych rodzajów projektów i beneficjentów podobnego typu;
 - (e) w przypadku beneficjentów lub partnerów projektu będących organizacjami międzynarodowymi lub organami lub agencjami tych organizacji koszty pośrednie mogą – zgodnie z przepisami szczegółowymi zawartymi w umowie w sprawie programu – zostać określone zgodnie z odpowiednimi zasadami ustanowionymi przez takie organizacje.
2. Zastosowanie metody opisanej w ust. 1 lit. b) wymaga obliczenia stawki przy użyciu rzetelnej, sprawiedliwej i weryfikowalnej metody obliczeniowej lub metody stosowanej w systemach dofinansowania przyznawanego całościowo przez Państwo-Beneficjenta w przypadku projektów i beneficjentów podobnego typu.
 3. Metoda obliczania kosztów pośrednich i ich maksymalna wysokość jest określona w umowie w sprawie projektu. Metoda obliczania kosztów pośrednich partnera projektu jest określona w umowie partnerskiej zawartej między beneficjentem a partnerem projektu.
 4. W należycie uzasadnionych przypadkach Operator Programu może zasugerować ograniczenie kwalifikowalności kosztów pośrednich. W przypadku ich zatwierdzenia przez KMF ograniczenia takie należy wyraźnie wskazać w umowie w sprawie programu.

Artykuł 8.6

Zakup nieruchomości i gruntu

1. Koszty zakupu nieruchomości i gruntów niezabudowanych mogą być kwalifikowalne, jeżeli spełnione zostały następujące warunki, z zastrzeżeniem surowszych przepisów krajowych: :
 - (a) istnieje bezpośredni związek między nabyciem nieruchomości a celami projektu;
 - (b) zakup nieruchomości i/lub gruntu nie może stanowić więcej niż 10% całkowitych wydatków kwalifikowanych projektu, chyba że umowa w sprawie programu i decyzja o przyznaniu dofinansowania dla projektu wyraźnie zezwalają na wyższy udział tego rodzaju kosztów.
 - (c) przed zakupem należy uzyskać świadectwo od niezależnego, wykwalifikowanego rzeczoznawcy lub właściwego organu urzędowego potwierdzające, że cena zakupu nie przekracza wartości rynkowej oraz że nieruchomość jest wolna od wszelkich zobowiązań w postaci kredytów hipotecznych i innych zobowiązań, w szczególności w odniesieniu do szkód związanych z zanieczyszczeniem. W przypadku zakupu nieruchomości świadectwo musi potwierdzać, że dana budowa jest zgodna z przepisami krajowymi, lub określać, co nie jest zgodne z przepisami krajowymi, ale w ramach projektu ma zostać skorygowane przez beneficjenta;
 - (d) nieruchomość i/lub grunt powinny zostać wykorzystane do celów projektu i przez okres wskazany w decyzji o przyznaniu dofinansowania dla projektu. Przed zakończeniem projektu prawo własności musi być przekazane beneficjentowi lub osobom w sposób wyraźny określonym przez beneficjenta we wniosku aplikacyjnym jako odbiorcy nieruchomości i/lub gruntu. Nieruchomości i/lub gruntów nie można sprzedawać, wynajmować lub wykorzystywać jako zastawu hipotecznego przez pięć lat od zakończenia projektu, lub dłużej, jeśli tak określono w umowie w sprawie projektu. KMF może zrezygnować z tego ograniczenia, jeśli mogłoby to doprowadzić do nieuzasadnionych obciążeń dla beneficjenta;
 - (e) nieruchomości i/lub grunt mogą być wykorzystywane tylko zgodnie z celami projektu. W szczególności budynki mogą być użyte do celów administracji publicznej tylko wtedy, gdy takie użytkowanie jest zgodne z celem projektu; oraz
 - (f) przed zakupem Operator Programu wyrazi wprost zgodę na nabycie nieruchomości i/lub gruntu albo w umowie w sprawie projektu albo na drodze późniejszej decyzji.
2. Nieruchomość oznacza budynki zbudowane lub w trakcie budowy oraz odpowiednie prawa do gruntu, na których są one zbudowane.
3. Ograniczenia określone w ust. 1 d) stosuje się również do budynków budowanych, rekonstruowanych lub remontowanych ze środków Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021.
4. Ograniczenie hipoteczne, o którym mowa w ust. 1 d), nie ma zastosowania do hipoteki ustanowionej na rzecz Operatora Programu lub Krajowego Punktu Kontaktowego, jeśli jej celem jest wyłącznie zapewnienie zgodności z wymienionym ustępem.

5. Kwalifikowalne mogą być wydatki na przygotowanie miejsca i budowę, które są niezbędne dla wdrażania projektu.

6. Koszty nabycia nieruchomości i/lub gruntu będącego już bezpośrednio lub pośrednio własnością beneficjenta lub nabycie nieruchomości i/lub gruntów będących bezpośrednio lub pośrednio własnością partnera projektu lub administracji publicznej nie są kwalifikowalne. W żadnym przypadku nieruchomości i/lub grunty nie mogą być zakupione w celach spekulacyjnych. Nieruchomości i/lub grunty nie mogą być przedmiotem dofinansowania krajowego lub ze strony zewnętrznego darczyńcy w ciągu ostatnich 10 lat, gdyż mogłoby to potencjalnie przyczynić się do podwójnego finansowania.

Artykuł 8.7

Koszty niekwalifikowalne

1. Niniejszy artykuł ma zastosowanie odpowiednio do wszystkich wydatków, chyba że niniejsze Regulacje wyraźnie stanowią inaczej.

2. Poniższe wydatki nie są uznawane za kwalifikowalne:

- a) odsetki od zadłużenia, obsługa zadłużenia i opłaty za opóźnienie płatności;
- b) opłaty za transakcje finansowe i inne koszty czysto finansowe, z wyjątkiem kosztów związanych z rachunkami wymaganymi przez KMF, Krajowy Punkt Kontaktowy lub obowiązujące prawo oraz kosztów usług finansowych nałożonych przez umowę w sprawie projektu;
- c) rezerwy na straty lub potencjalne przyszłe zobowiązania;
- d) straty spowodowane różnicami kursowymi,
- e) VAT możliwy do odzyskania;
- f) koszty pokryte z innych źródeł;
- g) grzywny, kary i koszty postępowania sądowego, z wyjątkiem postępowań, które stanowią element integralny i konieczny dla osiągnięcia rezultatów projektu; oraz
- h) wydatki niepotrzebne lub nierozważne.

Artykuł 8.8

Wydatki kwalifikowalne w ramach Funduszu Współpracy Dwustronnej

1. Koszty poniesione w związku z następującymi czynnościami mogą być kwalifikowalne w ramach funduszu, o którym mowa w art. 4.6:

- a) działania mające na celu wzmocnienie stosunków dwustronnych między Państwami-Darczyńcami a Państwami-Beneficjentami;
- b) poszukiwania partnerów dla projektów partnerskich z darczyńcami przed przygotowywaniem wniosku aplikacyjnego lub w jego trakcie, rozwój takich partnerstw oraz przygotowanie wniosku aplikacyjnego dla projektu partnerskiego z darczyńcami;
- c) tworzenie sieci kontaktów, wymiana, dzielenie się i przekazywanie wiedzy, technologii, doświadczeń oraz najlepszych praktyk między podmiotami w Państwach-Beneficjentach a podmiotami w Państwach-Darczyńcach lub organizacjami międzynarodowymi;
- d) działania mające na celu wzmocnienie współpracy oraz wymianę doświadczeń i najlepszych praktyk między Operatorami Programu a podobnymi podmiotami w Państwach-Beneficjentach i Państwach-Darczyńcach oraz organizacjami międzynarodowymi, pod warunkiem że co najmniej jeden podmiot z Państw-Darczyńców uczestniczy w tym działaniu.

2. Uwzględniając zasadę proporcjonalności, koszty podróży, w tym diety, można obliczać ryczałtowo według określonych zasad zaakceptowanych przez Krajowy Punkt Kontaktowy.

Artykuł 8.9

Stypendia i programy mobilnościowe

1. Dofinansowanie przyznawane osobom fizycznym w ramach programu w ramach obszaru programowego „Edukacja, Stypendia, Przygotowanie do zawodu, Przedsiębiorczość młodzieży”, lub komponentu stypendialnego w ramach któregośkolwiek programu może być obliczane w formie ryczałtu. Wydatki kwalifikowalne to:

- a) stypendium miesięczne;
- b) środki na materiały dydaktyczne;
- c) koszty podróży, ubezpieczenia i opłaty konferencyjne; oraz
- d) czesne.

2. Operator Programu odpowiedzialny za program w ramach obszaru programowego „Edukacja, Stypendia, Przygotowanie do zawodu, Przedsiębiorczość młodzieży” lub komponent stypendialny w ramach któregośkolwiek programu powinien wskazać wszelkie koszty jednostkowe. Przy określaniu kwot powinny zostać uwzględnione racjonalne koszty instytucji przyjmującej.

Artykuł 8.10

Kwalifikowalność kosztów zarządzania ponoszonych przez Operatora Programu

1. Koszty zarządzania poniesione przez Operatora Programu mogą być kwalifikowalne do pułapu określonego w ust. 2. Pierwszym dniem kwalifikowalności wydatków Operatora Programu związanych z zarządzaniem jest data wyznaczenia – zgodnie z art. 5.2 ust. 3 – Operatora Programu przez Krajowy Punkt Kontaktowy. Datą końcową kwalifikowalności jest 31 grudnia 2024 r., chyba że w umowie w sprawie programu określona zostanie data wcześniejsza.

2. Maksymalną wartość kosztów zarządzania programem oblicza się jako procent od wszystkich wydatków kwalifikowanych programu. Jest ona sumą następujących kwot:

- a) 10% od pierwszych 10 mln euro;
- b) 7% od kolejnych 40 mln euro;
- c) 5% od kolejnych 50 mln euro;
- d) 4% od pozostałych całkowitych kosztów kwalifikowalnych w ramach programu.

3. W wyjątkowych i należycie uzasadnionych przypadkach KMF może zatwierdzić wyższy pułap w odniesieniu do programów, w których wartość całkowitych wydatków kwalifikowalnych wynosi do 5 mln EUR.

4. Poniżej wymieniono kategorie wydatków, które są kwalifikowalne jako koszty zarządzania, pod warunkiem, że wydatki te są proporcjonalne i konieczne:

- a) wydatki bezpośrednio związane z przygotowaniem programu, w tym opracowanie projektu programu, wskaźników oraz konsultacje z zainteresowanymi stronami;
- b) przygotowanie wdrażania programu, w tym opracowanie procedur wyboru projektów oraz przepływów finansowych;
- c) wspieranie potencjalnych wnioskodawców i beneficjentów w zapewnieniu zgodności z wymogami określonymi przez Operatora Programu w odniesieniu do wniosków aplikacyjnych dla projektów i/lub wdrażania projektów;
- d) wybór projektów, w tym koszty ekspertów, spotkań i procedury odwoławczej;
- e) weryfikacja poniesionych wydatków, zatwierdzanie płatności, przekazywanie płatności na rzecz beneficjentów;
- f) monitorowanie projektów i przeglądy;
- g) audyty i kontrole projektów na miejscu realizacji;
- h) działania promocyjne i informacyjne, w tym ogłaszanie naborów wniosków i działania informacyjne w okresie naboru wniosków, jak również spotkania informacyjne, wymiana doświadczeń i ocena efektu programu;
- i) wydatki związane z obowiązkami sprawozdawczymi w stosunku do KMF, Krajowego Punktu Kontaktowego, Instytucji Certyfikującej i/lub Instytucji ds. nieprawidłowości.
- j) opłaty związane z zakładaniem i prowadzeniem rachunków bankowych wymaganych w ramach niniejszych Regulacji lub umowy w sprawie programu, w tym koszty przelewów przychodzących i wychodzących; oraz
- k) koszty ogólne, obliczane zgodnie z art. 8.5 ust. 1 lit. a), b) lub c), w zależności od przypadku oraz z zastrzeżeniem wymogów określonych w art. 8.12 ust. 6.
- l) wydatki związane z funkcjonowaniem Komitetu Współpracy w ramach programów partnerskich z darczyńcami oraz wydatki związane z funkcjonowaniem Komitetu Programu, gdy jest to wymagane w programach należących do obszaru programu „Badania naukowe”;

- m) wydatki związane z zacieśnieniem współpracy dwustronnej;
- n) działania mające na celu wzmocnienie współpracy oraz wymianę doświadczeń i najlepszych praktyk między Operatorami Programów a podobnymi podmiotami w Państwach-Beneficjentach i/lub Państwach-Darczyńcach i/lub organizacjami międzynarodowymi.

5. W ramach obszaru programowego „Społeczeństwo obywatelskie”, w celu wypełnienia zobowiązań związanych z budowaniem potencjału sektora, Operatorzy Programu mogą zasugerować wyższy pułap dla kosztów zarządzania, lecz nie więcej niż 30% powyżej pułapu określonego w ust. 2. W przypadku zatwierdzenia przez KMF taki pułap należy wyraźnie wskazać w umowie w sprawie programu.

6. Jeśli wybór Operatora Programu w Państwie-Beneficjencie odbywa się w ramach konkurencyjnej procedury przetargowej, KMF może w umowie w sprawie programu zdecydować, że wartość umowy zostanie uznana za koszty zarządzania w miejsce faktycznie poniesionych wydatków. Zastosowanie mają pułapy wymienione w ust. 2 i 5.

7. Kwalifikowalność kosztów na mocy niniejszego artykułu jest uwarunkowana zatwierdzeniem programu przez KMF.

8. W uzasadnionych przypadkach ograniczeń budżetowych i według uznania KMF Państwom-Beneficjentom mogą zostać wypłacone nadzwyczajne zaliczki na koszty związane z przygotowaniem programów.

Artykuł 8.11

Pomoc techniczna dla Państwa-Beneficjenta

1. Koszty ponoszone przez Państwo-Beneficjenta w związku z wdrażaniem Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 są niekwalifikowalne, z wyjątkiem tych przewidzianych w niniejszym artykule i należących do kategorii określonych w ust. 2.

2. Następujące kategorie wydatków mogą być kosztami kwalifikowalnymi w ramach pomocy technicznej, z zachowaniem warunków i ograniczeń określonych w ust. 3-10, pod warunkiem, że są one proporcjonalne i konieczne:

- a) w przypadku dodatkowych systemów zarządzania ustanowionych specjalnie dla Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 wydatki związane z przygotowaniem, ewaluacją, przepływami finansowymi oraz monitorowaniem pomocy i programów oraz Funduszu Współpracy Dwustronnej;
- b) wydatki na przygotowanie spotkań rocznych z Państwami-Darczyńcami i uczestnictwo w tych spotkaniach oraz inne spotkania z Państwami-Darczyńcami związane z wdrażaniem pomocy. Wydatki te mogą również obejmować koszty ekspertów i innych uczestników, w tym uczestników z państw trzecich, w przypadku gdy przewodniczący uzna, że obecność tych osób jest niezbędna dla skutecznego wdrożenia pomocy
- c) wydatki na spotkania i konferencje organizowane przez Krajowy Punkt Kontaktowy, Instytucję Audytową, Instytucję ds. nieprawidłowości lub Instytucję Certyfikującą w celu dzielenia się doświadczeniami związanymi z wdrażaniem, monitorowaniem, sprawozdawczością i audytem projektów finansowanych w ramach Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021, w tym wydatki związane z podróżami i zakwaterowaniem uczestników. Do udziału w takich spotkaniach i konferencjach zaproszeni będą przedstawiciele Państw-Darczyńców;
- d) wydatki związane z działaniami promocyjnymi i informacyjnymi;
- e) wydatki związane z audytami, o których mowa w art. 5.5 i art. 5.7 ust. 3;
- f) wydatki związane z weryfikacją programów i projektów na miejscu;
- g) wydatki związane z przeglądami i ewaluacjami;
- h) wydatki związane z pomocą techniczną dla wdrożenia Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2009-2014 poniesione w okresie 12 miesięcy od daty zakończenia kwalifikowalności dla tej pomocy technicznej;
- i) wydatki związane z przygotowaniem wdrażania Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021.

3. Wydatki w Państwie-Beneficjencie ponoszone na wynagrodzenia, składki na ubezpieczenie społeczne i inne koszty ustawowe, są kwalifikowalne jedynie w poniższych przypadkach:

- a) urzędnicy służby cywilnej lub inni urzędnicy państwowi czasowo wyznaczeni na mocy należycie udokumentowanej decyzji właściwych władz do realizacji zadań określonych w ust. 2, na zasadach wyłączości i dodatkowo;
 - b) inni pracownicy zatrudnieni do realizacji zadań, o których mowa w ust. 2.
4. Dofinansowanie przez Mechanizm Finansowy EOG na lata 2014–2021 wydatków, o których mowa w ust. 2, nie może przekraczać 1,5% całkowitej pomocy finansowej dla danego Państwa-Beneficjenta, z wyjątkiem Państw-Beneficjentów, które otrzymują 2% lub mniej całkowitej pomocy finansowej z Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014–2021, gdzie KMF może zatwierdzić wyższą kwotę.
5. Kwota ta zostanie określona w umowie w sprawie Pomocy Technicznej zawartej między KMF a Krajowym Punktem Kontaktowym. Wzór umowy w sprawie Pomocy Technicznej znajduje się w Załączniku 7.
6. Krajowy Punkt Kontaktowy koordynuje wykorzystanie pomocy technicznej. Niezwłocznie po podpisaniu MoU Krajowy Punkt Kontaktowy przekaże do KMF budżet dla całego okresu wdrażania, w tym szczegółowy budżet na pierwszy rok kalendarzowy. Jeżeli Krajowy Punkt Kontaktowy otrzyma wsparcie na pomoc techniczną zarówno w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego, jak Mechanizmu Finansowego EOG, sporządza on jeden budżet obejmujący pomoc techniczną z obu mechanizmów.
7. Pierwszym dniem kwalifikowalności wsparcia, o którym mowa w niniejszym artykule, jest dzień złożenia ostatniego podpisu pod MoU zawartym z właściwym Państwem-Beneficjentem. Jeżeli wsparcie na pomoc techniczną otrzymane zostało zarówno w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego, jak i Mechanizmu Finansowego EOG, pierwszym dniem kwalifikowalności jakiegokolwiek dofinansowania pomocy technicznej jest dzień złożenia ostatniego podpisu pod MoU zawartym jako pierwsze.
8. Niezależnie od postanowień ust. 1 wydatki, o których mowa w art. 8.11 ust. 2 lit. i), mogą być kwalifikowalne od daty powiadomienia KMF o wyznaczeniu organu odpowiedzialnego za negocjacje MoU przez Państwo-Beneficjenta. Kwalifikowalność poniesionych wydatków jest zależna od podpisania MoU.
9. Ostatnim dniem kwalifikowalności wydatków w ramach pomocy technicznej jest 31 sierpnia 2025 r.
10. Artykuły 6.11 i 6.12 oraz rozdział 9 mają zastosowanie odpowiednio do pomocy technicznej. Raport końcowy dla programu dotyczący pomocy technicznej składa się najpóźniej do dnia 15 listopada 2025 r.

Artykuł 8.12

Udokumentowanie wydatków

1. Koszty poniesione przez Operatorów Programu, beneficjentów i partnerów projektu należy udokumentować przy pomocy otrzymanych faktur lub dokumentów księgowych o równoważnej wartości dowodowej.
2. W przypadku, gdy działania są realizowane w ramach konkurencyjnych procedur przetargowych, płatności dokonywane przez Operatorów Programu, beneficjentów i partnerów projektu są potwierdzone otrzymanymi fakturami wynikającymi z zawartych umów. We wszystkich innych przypadkach płatności dokonane przez Operatorów Programu, beneficjentów i partnerów projektu są poświadczane wydatkami faktycznie poniesionymi przez podmioty uczestniczące we wdrażaniu projektu.
3. Zgodnie z odpowiedzialnością Operatora Programu w zakresie weryfikacji zadeklarowanych wydatków wymogi dotyczące przekazywania udokumentowania wydatków określa się w umowie w sprawie projektu oraz w umowie partnerskiej, w stosownych przypadkach. Udokumentowanie wydatków, które należy złożyć, może mieć formę otrzymanych faktur lub dokumentów księgowych o równoważnej wartości dowodowej. Ewentualnie beneficjenci i partnerzy projektu mogą zdecydować o przedłożeniu udokumentowania wydatków w drodze raportów, o których mowa w ust. 4. Operator Programu może ograniczyć tę możliwość do organizacji międzynarodowych lub ich organów lub agencji oraz do partnerów projektu, których główna siedziba mieści się poza Państwem-Beneficjentem.

4. Raport niezależnego audytora posiadającego kwalifikacje do przeprowadzania ustawowych kontroli dokumentów księgowych, w którym zaświadcza, że deklarowane koszty poniesiono zgodnie z niniejszymi Regulacjami, prawem krajowym oraz odpowiednimi krajowymi praktykami w zakresie rachunkowości – zgodnie z ust. 3 – jest akceptowany jako wystarczające udokumentowanie poniesionych wydatków. Raport wydany przez kompetentnego i niezależnego funkcjonariusza publicznego uznanego przez właściwe władze krajowe za posiadającego potencjał w zakresie kontroli podmiotu ponoszącego koszty pod względem budżetowym i finansowym, który nie uczestniczył w przygotowaniu sprawozdań finansowych, w którym zaświadcza, że deklarowane koszty poniesiono zgodnie z niniejszymi Regulacjami, obowiązującym prawem i krajowymi praktykami w zakresie rachunkowości – zgodnie z ust. 3 – również jest akceptowany jako wystarczające udokumentowanie poniesionych wydatków.
5. Na wniosek KMF lub Komisję Auditorów EFTA beneficjent lub partner projektu udostępnia dokumenty uzupełniające, na podstawie których wydano raport określony w ust. 4. Na wniosek Instytucji Audytu, beneficjent lub partner projektu zlokalizowany w odpowiednim Państwie-Beneficjencie udostępnia dokumenty uzupełniające, na podstawie których wydano raport określony w ust. 4.
6. Koszty ogólne określone zgodnie z art. 8.5 ust. 1 lit. b), c) i d) nie muszą być potwierdzane udokumentowaniem wydatków.
7. W przypadku, gdy dofinansowanie projektu przyjmuje formę ryczałtu, lub standardowej stawki jednostkowej, dowód poniesienia wydatku jest ograniczony do dowodu wykazania odpowiednich jednostek.

Artykuł 8.13

Okres kwalifikowalności wydatków w ramach projektów

1. O ile umowa w sprawie programu, umowa w sprawie realizacji programu lub umowa w sprawie projektu nie określają późniejszej daty, kwalifikowalność poniesionych wydatków rozpoczyna się z dniem, w którym Operator Programu podejmuje decyzję o tym, które projekty otrzymają wsparcie. W decyzji tej Operator Programu ustala końcowy termin kwalifikowalności wydatków, który nie może przypadać później niż rok po planowanym zakończeniu projektu lub stanowi datę, o której mowa w ust. 3, w zależności od tego, który z tych terminów jest wcześniejszy.
2. Początkowa i końcowa data kwalifikowalności dla każdego projektu jest wskazana w umowie w sprawie projektu. Pierwszy dzień kwalifikowalności jakiegokolwiek projektu predefiniowanego nie nastąpi wcześniej niż w dniu, w którym Krajowy Punkt Kontaktowy powiadomi KMF o pozytywnej ocenie projektu predefiniowanego przez Operatora Programu zgodnie z art. 6.5 ust. 3.
3. Nie będą kwalifikowalne wydatki poniesione po 30 kwietnia 2024 r.
4. Jeśli projekt nie został zakończony do końcowej daty kwalifikowalności wydatków, Operator Programu zapewni, że środki finansowe będą dostępne do ukończenia projektu w odpowiednim czasie. Jeśli takie środki nie mogą być zagwarantowane, Operator Programu zwróci do KMF dofinansowanie przyznane na rzecz projektu. Jeżeli do dnia zakończenia kwalifikowalności wydatków wyraźnie rozpoznawalne i uzasadnione ekonomicznie komponenty projektów zostały zakończone, KMF może odstąpić w całości lub częściowo od dochodzenia zwrotu środków.

Artykuł 8.14

Trwałość projektów

1. Operator Programu zapewni, że projekty, które dotyczą inwestowania w nieruchomości i/lub grunt (w tym remonty), będą trwałe przez okres co najmniej pięciu lat od zatwierdzenia przez Operatora Programu raportu końcowego z wdrażania projektu, a nieruchomości i/lub grunty będą wykorzystywane do celów projektu zgodnie z zapisami w umowie w sprawie projektu.
2. W przypadku pozostałych projektów, minimalny okres trwałości po zakończeniu projektu będzie ustalany przez Operatora Programu, zostanie opisany w naborze wniosków i uwzględniony w umowie w sprawie projektu. Wyznaczając ten okres, pod uwagę należy brać cel promowania trwałości projektu i zapewnienia, że wsparcie finansowe udzielone dla projektu przyniesie maksymalne korzyści dla jego grupy docelowej i beneficjentów końcowych.

3. Państwo-Beneficjent i Operator Programu zapewnią, że beneficjent zachowa wkład finansowy z Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 tylko wtedy, gdy projekt będzie zgodny z ust. 1 i 2.

Artykuł 8.15 **Zamówienia publiczne**

1. Na każdym poziomie realizacji programów i projektów należy przestrzegać obowiązującego krajowego i unijnego prawa zamówień publicznych.

2. Beneficjent, który uzyskuje dofinansowanie sięgające 50% lub więcej wydatków kwalifikowanych projektu w ramach Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021, powinien dokonywać zamówień w ramach projektu zgodnie z krajowym prawem zamówień publicznych tak, jak gdyby był on zamawiającym w rozumieniu art. 1 pkt 1 dyrektywy 2014/24/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych i uchylającej Dyrektywę 2004/18/WE, w przypadku gdy wartość umowy jest równa lub przewyższa progi Unii Europejskiej ustalone dla zamówień publicznych. Niniejszy ustęp stosuje się odpowiednio do partnerów projektu.

3. Jeśli zamówienia dokonywane w trakcie wdrażania programu są poniżej krajowych lub unijnych progów określonych dla zamówień publicznych lub poza zakresem stosowania prawa zamówień publicznych, przyznawanie takich zamówień (w tym procedury poprzedzające składanie zamówień) oraz warunki tych zamówień muszą, uwzględniając zasadę proporcjonalności, być zgodne z najlepszymi praktykami gospodarności, w tym odpowiedzialnością, muszą umożliwiać pełną i uczciwą konkurencję między potencjalnymi wykonawcami, na przykład w drodze skutecznego porównania cen, oraz zapewnić optymalne wykorzystanie środków z Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014 - 2021.

4. Przy udzielaniu zamówień i realizacji umów przestrzegać należy najwyższych standardów etycznych jak również unikać konfliktu interesów. Operator Programu zapewni stosowanie odpowiednich i skutecznych środków w celu zapobiegania nielegalnym działaniom lub praktykom korupcyjnym. Nie można przyjmować żadnych ofert, prezentów, opłat lub korzyści jakiegokolwiek rodzaju, które są lub mogą być bezpośrednio lub pośrednio potraktowane jako nielegalne praktyki lub próby przekupstwa, np. jako zachęta lub nagroda za przyznanie lub wykonanie zamówienia.

5. Operator Programu zapewni, że dokumenty dotyczące przyznawania zamówień i ich realizacji będą przechowywane przez co najmniej trzy lata od dnia zakończenia programu i przekazywane do KMF na jego wniosek.

Artykuł 8.16 **Pomoc publiczna**

Krajowy Punkt Kontaktowy zapewnia, że wszelkie wsparcie publiczne udzielane w ramach Mechanizmu Finansowego EOG 2014-2021 jest zgodne pod względem proceduralnym i materialnym z zasadami pomocy publicznej obowiązującymi w momencie udzielania pomocy. Krajowy Punkt Kontaktowy zapewni w umowie w sprawie realizacji programu, aby Operator Programu prowadził pisemny rejestr wszystkich ocen dotyczących zgodności z zasadami pomocy publicznej, w szczególności decyzji o przyznaniu dofinansowania i wyznaczeniu poziomów dofinansowania, oraz przedstawia taki rejestr KMF na jego wniosek. W żadnym wypadku nie uznaje się, że jakiegokolwiek działanie lub zaniechanie ze strony KMF stanowi pozytywną ocenę takiej zgodności.

Rozdział 9 **Zarządzanie finansowe**

Artykuł 9.1 **Ogólne zasady dotyczące płatności**

1. Płatności na rzecz programów należy dokonywać po spełnieniu wszystkich istotnych warunków płatności określonych w umowie w sprawie programu i w niniejszych Regulacjach. Nadzwyczajne zaliczki z tytułu kosztów związanych z przygotowaniem programów mogą być zatwierdzone przez KMF, zgodnie z artykułem 8.10. ust. 8.

2. Płatności w ramach programów mają formę zaliczek, płatności okresowych i płatności salda końcowego. Z zastrzeżeniem ust. 3, płatności dokonuje się na wskazany rachunek Państwa-Beneficjenta. Z zastrzeżeniem odmiennych przepisów prawa krajowego, Państwo-Beneficjent

powinno zapewnić, że płatności otrzymywane z KMF będą dostępne dla Operatora Programu w terminie 15 dni roboczych od otrzymania płatności.

3. KMF i Krajowy Punkt Kontaktowy mogą uzgodnić, że przelewy płatności będą dokonywane bezpośrednio z KMF na wskazany rachunek Operatora Programu.

4. KMF może zatrzymać do 10% alokacji na koszty zarządzania na rzecz programu. Kwota zatrzymana jest wypłacana po zatwierdzeniu przez KMF raportu końcowego dla programu.

5. Płatności w ramach programów oblicza się stosując poziom współfinansowania określony w umowie w sprawie programu. Obowiązuje zasada proporcjonalnego finansowania (pro rata), co oznacza, że współfinansowanie przekazywane przez podmiot lub podmioty za nie odpowiedzialne jest wypłacone w ciągu miesiąca od przekazania dofinansowania na rzecz programu przez KMF.

6. W razie rozbieżności w płatnościach, spowodowanych błędem zaokrągleń, które łącznie nie przekraczają 50 EUR, należy uwzględnić odpowiednie kwoty w obliczeniach salda końcowego, o którym mowa w art. 9.4 ust. 1

7. Wypłaty dofinansowania projektu dokonywane na rzecz beneficjentów mogą mieć formę zaliczek, płatności okresowych i płatności salda końcowego. Poziom zaliczek oraz mechanizm spłaty określany jest w umowie w sprawie programu.

Artykuł 9.2 Zaliczki

Zaliczki są częścią dofinansowania programu niezbędną do pokrycia jego udziału w uzasadnionych szacunkowych wydatkach na program, do pierwszej płatności okresowej o której mowa w art. 9.3 ust. 1. Maksymalną wysokość zaliczki określa się w umowie w sprawie programu. Zaliczki wypłaca się po spełnieniu odpowiednich warunków określonych w umowie w sprawie programu i w niniejszych Regulacjach.

Artykuł 9.3 Płatności okresowe

1. W każdym roku kalendarzowym wyróżnia się następujące okresy sprawozdawcze:

a) 1 stycznia – 30 czerwca dla wydatków poniesionych i 1 listopada – 30 kwietnia dla wydatków proponowanych;

b) 1 lipca – 31 grudnia dla wydatków poniesionych i 1 maja – 31 października dla wydatków proponowanych.

2. Płatności okresowe są wypłacane na podstawie finansowego raportu okresowego dla programu, przedstawionego przez Operatora Programu w formie przewidzianej przez KMF, poświadczanego przez Instytucję Certyfikującą zgodnie z art. 5.4 i zatwierdzonego przez KMF.

3. Bez uszczerbku dla postanowień ust. 10, oraz z zastrzeżeniem dostępności środków budżetowych od Państw-Darczyńców, płatności okresowych z KMF dokonuje się w następujących terminach: do 15 kwietnia i do 15 października. Jeśli termin płatności przypada w sobotę, niedzielę lub dzień ustawowo wolny w EFTA, płatność dokonywana jest następnego dnia roboczego EFTA.

4. Finansowe raporty okresowe należy przekazywać do KMF zgodnie z poniższym harmonogramem:

a) najpóźniej 15 marca dla płatności przewidzianych do 15 kwietnia;

b) najpóźniej 15 września dla płatności przewidzianych do 15 października.

5. Płatność na podstawie finansowego raportu okresowego dla programu otrzymanego po terminie, ale najpóźniej do dnia składania następnego raportu, o którym mowa w ust. 4, będzie przysługiwała tak, jak w sytuacji, w której raport zostałby otrzymany w kolejnym terminie jego składania. Jeżeli finansowy raport okresowy dla programu nie został złożony w ciągu dwunastu miesięcy od zakończenia okresu sprawozdawczego, w którym wydatki zostały poniesione przez Operatora Programu, wydatki w tym okresie będą uznane za niekwalifikowalne i zostaną anulowane.

6. Finansowe raporty okresowe dla programu powinny zawierać:

a) zestawienie rzeczywistych wydatków poniesionych w okresie sprawozdawczym poprzedzającym termin płatności; oraz

b) zestawienie proponowanych wydatków za okres sprawozdawczy następujący bezpośrednio po terminie płatności;

c) informacje na temat postępów w osiągnięciu produktów i rezultatów, jeśli dotyczy.

7. Rzeczywiście poniesione wydatki w ostatnim okresie sprawozdawczym przedstawia się w raporcie końcowym dla programu.

8. Po przedłożeniu finansowego raportu okresowego dla programu KMF sprawdzi, czy jest on w odpowiedniej formie i czy spełniono warunki płatności. Jeśli weryfikacja jest pozytywna, przelew płatności okresowych następuje nie później niż w terminach płatności, o których mowa w ust. 3.

9. Płatności okresowe składają się na ogół z proponowanych wydatków na dany okres sprawozdawczy pomniejszonych o oczekiwane saldo na początku okresu, którego proponowane wydatki dotyczą. KMF może zmienić kwotę płatności okresowej, jeżeli proponowane wydatki zostaną uznane za nieuzasadnione. KMF niezwłocznie przedstawi Krajowemu Punktowi Kontaktowemu, Instytucji Certyfikującej oraz Operatorowi Programu uzasadnienie tej zmiany.

10. Jeśli weryfikacja, o której mowa w ust. 8 jest negatywna, KMF, Krajowy Punkt Kontaktowy i Operator Programu podejmą ścisłą współpracę w celu wyeliminowania uchybień. KMF może tymczasowo wstrzymać płatności okresowe do czasu wyeliminowania takich uchybień. Jeżeli po otrzymaniu wszystkich niezbędnych informacji, weryfikacja okresowego raportu finansowego dla programu przez KMF będzie pozytywna, KMF wznowi płatność w pierwszym możliwym terminie płatności lub w terminie, który uzna za konieczny po dacie dokonania pozytywnej weryfikacji, chyba że KMF zdecyduje się na zastosowanie środków zaradczych przewidzianych w rozdziale 13.

Artykuł 9.4 Płatność salda końcowego

1. Saldo końcowe to:

- a) wszystkie zgłoszone wydatki kwalifikowalne w ramach programu, z uwzględnieniem wszelkich wcześniejszych zwrotów i kwot, o których mowa w art. 9.1 ust.6.,
- b) pomniejszone o poniższe kwoty:
 - i. suma zaliczek i płatności okresowych wypłaconych w ramach programu przez KMF;
 - ii. jakiegokolwiek dodatkowe środki ze źródeł innych niż Mechanizm Finansowy EOG na lata 2014-2021;
 - iii. suma odsetek wygenerowanych do dnia składania raportu końcowego dla programu; oraz
 - iv. wszystkie środki zwrócone przez beneficjentów na rzecz Operatora Programu, których nie wpłacono na rzecz innych projektów lub nie zwrócono do KMF.

2. Udział Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 w saldzie końcowym wyliczany jest poprzez pomnożone przez poziom dofinansowania programu, kwoty salda końcowego ustalonej zgodnie z ust. 1.

3. Saldo końcowe oblicza się i przedstawia w załączniku finansowym do raportu końcowego dla programu zgodnie z wytycznymi przyjętymi przez KMF

4. Saldo końcowe pozostałe do wypłacenia na rzecz Operatora Programu zostanie do niego przekazane przez KMF nie później niż w ciągu miesiąca od zatwierdzenia przez KMF raportu końcowego dla programu.

5. Saldo końcowe pozostałe do wypłacenia na rzecz KMF zostanie zwrócone do KMF w takim samym terminie. Do zwrotu środków włącza się wszelkie odsetki naliczone na koncie bankowym Operatora Programu między datą raportu końcowego dla programu i datą zwrotu.

Artykuł 9.5 Prognoza dotycząca planowanych przyszłych płatności dla programów

Najpóźniej do 20 lutego, 20 kwietnia, 20 września i 20 listopada każdego roku, Instytucja Certyfikująca przesyła do KMF, w formie przewidzianej przez KMF (Załącznik 8), uzasadnione prognozy dotyczące planowanych przyszłych płatności dla programów z Państwa-Beneficjenta.

Artykuł 9.6 Stosowanie euro

1. Kwoty określone w programach, finansowych raportach okresowych dla programu, rocznych raportach dla programu i raportach końcowych dla programu wyrażane są w euro. Dofinansowanie

w ramach programu i płatności z KMF na rzecz podmiotów w Państwie-Beneficjencie wyrażane są i dokonywane w euro. Kwoty zaokrągla się do liczb całkowitych.

2. Operatorzy Programu w Państwach-Beneficjentach, których walutą w dniu złożenia wniosku o płatność nie było euro, przeliczają na euro kwoty wydatków poniesionych w walucie krajowej. Kwota ta jest przeliczana na euro z wykorzystaniem miesięcznego kursu księgowego wymiany euro Komisji Europejskiej w miesiącu, w którym wydatki zostały zaksięgowane na rachunku Operatora Programu dla danego programu.

3. Jeśli euro stanie się walutą krajową Państwa-Beneficjenta, procedurę przeliczania określoną w ust. 2 stosuje się nadal do wszystkich wydatków zaksięgowanych przez Operatora Programu przed datą zmianą waluty.

4. Niezależnie od waluty zastosowanej przez Państwo-Beneficjenta przy wdrażaniu programów i projektów, w tym waluty zastosowanej w umowach w sprawie realizacji projektu, ani Państwa-Darczyńcy, ani KMF nie są odpowiedzialni za straty wynikające z wahań kursu wymiany walut.

Artykuł 9.7

Odsetki

1. Wszelkie odsetki wygenerowane na poniższych rachunkach bankowych traktuje się jako środki należne KMF:

- a) rachunki prowadzone w Państwie-Beneficjencie, na których utrzymywane są środki od KMF do czasu ich przekazania Operatorom Programu; oraz
- b) rachunki ustanowione przez Operatora Programu zgodnie z art. 5.6 ust. 1 lit. m) dla środków przeznaczonych na regranting.

2. Instytucja Certyfikująca każdego roku w ramach okresowego raportu finansowego, o którym mowa w art. 9.3 ust. 1 lit. b), zgłasza KMF wszelkie odsetki naliczone na rachunkach, o których mowa w ust. 1 lit. b). W przypadku Pomocy Technicznej, Instytucja Certyfikująca każdego roku w ramach okresowego raportu finansowego, o którym mowa w art. 9.3 ust. 1 lit. b), również zgłasza KMF wszelkie odsetki naliczone na rachunkach, o których mowa w ust. 1 lit. a). Instytucja Certyfikująca sprawdza prawidłowość deklarowanych odsetek. Narosłe odsetki uwzględnia się w obliczaniu salda końcowego, o którym mowa w art. 9.4 ust. 1.

3. Państwa-Beneficjenci, które nie posiadają euro jako swojej waluty i korzystają z rachunków w walucie krajowej, przeliczają narosłe odsetki na euro według średniego, miesięcznego kursu księgowego wymiany Komisji Europejskiej.

Artykuł 9.8

Przejrzystość i dostępność dokumentów

1. Państwo-Beneficjent powinno zapewnić ścieżkę audytu dla środków Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021, która umożliwia:

- a) zapewnienie zgodności wydatków poświadczonych przez Instytucję Certyfikującą w finansowych raportach okresowych dla programu oraz raporcie końcowym dla programu oraz oryginalnych dokumentach uzupełniających dla programu przechowywanych na różnych szczeblach administracyjnych i/lub przez Operatora Programu, beneficjenta i jego partnerów; oraz
- b) weryfikację alokacji i przepływów środków dostępnych w ramach Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 i krajowego wkładu finansowego.

2. Państwo-Beneficjent zapewni, że wszystkie dokumenty uzupełniające dotyczące wydatków i audytów dla danego programu są przechowywane w oryginale lub kopiach poświadczonych za zgodność z oryginałem na powszechnie uznawanych nośnikach danych.

3. Dokumenty powinny być dostępne dla KMF i Komisji Audytorów EFTA przez okres co najmniej trzech lat od przyjęcia przez KMF raportu końcowego dla programu.

Rozdział 10

Ewaluacje

Artykuł 10.1

Obowiązki Państw-Beneficjentów

1. Państwo-Beneficjent przeprowadzi ewaluację wszystkich programów. Państwo-Beneficjent przedstawi swój plan ewaluacji w pierwszym Raporcie Strategicznym.
2. Państwa-Beneficjenci gwarantują udostępnienie zasobów koniecznych do przeprowadzenia ewaluacji, a także zapewniają wdrożenie procedury umożliwiającej utworzenie i gromadzenie niezbędnych danych.
3. Ewaluacja przeprowadzana jest przez ekspertów lub podmioty niezależne od Krajowego Punktu Kontaktowego, Instytucji Certyfikującej oraz Operatora Programu zgodnie z wytycznymi przyjętymi przez KMF.
4. Raport ewaluacyjny powinien być przygotowany zgodnie z wytycznymi wydanymi przez KMF. Ostateczny raport i podsumowanie powinny zostać udostępnione dla ogółu społeczeństwa.

Artykuł 10.2

Rola KMF

1. KMF może przeprowadzać ewaluację związaną z ogólnymi celami Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021, celami obszarów programowych lub ewaluację ogólnego wpływu Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 na określone Państwo-Beneficjenta.
2. KMF może, w uzgodnieniu z danym Państwem-Beneficjentem, przeprowadzić ewaluację trwających lub zakończonych programów w celu określenia rzeczywistych i/lub spodziewanych efektów na poziomie rezultatu, zgodnie z wytycznymi przyjętymi przez KMF.
3. Raport ewaluacyjny powinien być przygotowany zgodnie z wytycznymi wydanymi przez KMF. Ostateczny raport i podsumowanie powinny zostać udostępnione dla ogółu społeczeństwa.

Rozdział 11

Monitorowanie zewnętrzne i audyty

Artykuł 11.1

Monitorowanie zewnętrzne

Bez względu na monitoring prowadzony przez Krajowy Punkt Kontaktowy lub Operatora Programu, KMF może wybrać programy, które będą podlegać monitorowaniu zewnętrznemu. KMF informuje Krajowy Punkt Kontaktowy i Operatora Programu o wszelkich planowanych kontrolach z dwutygodniowym wyprzedzeniem.

Artykuł 11.2

Komisja Audytorów EFTA

1. Komisja Audytorów EFTA może przeprowadzać audyty wszystkich programów i projektów finansowanych z Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021, jak również audyt zarządzania Mechanizmem Finansowym EOG na lata 2014-2021 w Państwie-Beneficjencie. Przedstawiciele Państwa-Beneficjenta na wniosek darczyńców, będą towarzyszyć audytorom i zapewnią im wszelką niezbędną pomoc.
2. Komisja Audytorów EFTA, z wyjątkiem nagłych przypadków, powiadamia KMF i właściwy Krajowy Punkt Kontaktowy o planowanym audycie na dwa tygodnie przed wyznaczonym terminem.

Artykuł 11.3

Audyty i kontrole na miejscu organizowane przez KMF

1. Bez względu na audyty przeprowadzane przez Instytucję Audytu, KMF może organizować audyty i kontrole na miejscu realizacji programów i projektów, oraz sprawdzać skuteczność funkcjonowania systemów zarządzania i kontroli w Państwie-Beneficjencie. Przedstawiciele Krajowego Punktu

Kontaktowego, na wniosek upoważnionych przedstawicieli KMF będą im towarzyszyć i zapewnią im wszelką niezbędną pomoc.

2. KMF, z wyjątkiem nagłych przypadków, powiadamia Krajowy Punkt Kontaktowy i Operatora Programu o planowanym audycie lub kontroli na miejscu na dwa tygodnie przed wyznaczonym terminem.

3. Krajowy Punkt Kontaktowy i Operator Programu mają możliwość przedstawić uwagi do sprawozdania z audytu, zanim zostanie ono ukończone.

Artykuł 11.4

Dostęp

Osoby przeprowadzające audyty lub kontrole na miejscu zgodnie z niniejszym rozdziałem otrzymają szybki, pełny i nieograniczony dostęp do wszystkich informacji, dokumentów, osób, miejsc i obiektów publicznych lub prywatnych, o które poproszą, a które mają znaczenie dla audytu lub kontroli. Dostęp taki podlega obowiązującym ograniczeniom na mocy ustawodawstwa krajowego Państwa-Beneficjenta. Audytorzy będą korzystać z tych samych praw, jakie mają równoważne organy Państwa-Beneficjenta.

Rozdział 12

Nieprawidłowości

Artykuł 12.1

Obowiązki związane z nieprawidłowościami

1. Państwo-Beneficjent i Operator Programu dołożą wszelkich starań w celu zapobiegnięcia, wykrycia i wyeliminowania skutków ewentualnych nieprawidłowości. Podobnie, wszelkie podejrzewane lub faktyczne przypadki nieprawidłowości będą badane szybko i skutecznie oraz prawidłowo usuwane, włączając w to dokonywanie niezbędnych korekt finansowych.

2. Nienależnie wypłacone kwoty są odzyskiwane i zwracane zgodnie z umową w sprawie programu i niniejszymi Regulacjami.

Artykuł 12.2

Definicja nieprawidłowości

Nieprawidłowość oznacza naruszenie:

- a) ram prawnych Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021, o których mowa w art. 1.5;
- b) wszelkich przepisów prawa Unii Europejskiej; lub
- c) wszelkich przepisów prawa krajowego Państwa-Beneficjenta,

które wpływa na lub narusza którykolwiek etap wdrażania Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 w Państwie-Beneficjencie, a w szczególności, ale nie wyłącznie, wdrażanie i/lub budżet dowolnego programu, projektu lub innych działań finansowanych z Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021.

Artykuł 12.3

Podmioty odpowiedzialne za raportowanie

1. W Memorandum of Understanding wyznaczona i ustalona zostanie Instytucja ds. Nieprawidłowości.

2. Nieprawidłowości oraz wszelkie środki podejmowane przez właściwe władze krajowe w celu zapobiegania, wykrywania, dochodzenia lub usuwania nieprawidłowości, są zgłaszane przez Instytucję ds. Nieprawidłowości do KMF zgodnie z niniejszymi Regulacjami oraz w formie przewidzianej przez KMF (Załącznik 9).

3. Operator Programu zgłasza Instytucji ds. Nieprawidłowości wszystkie nieprawidłowości, związane z nimi dochodzenia oraz podjęte środki zaradcze. Operator Programu powinien ściśle współpracować z Instytucją ds. Nieprawidłowości, aby zapewnić szybkie, dokładne i pełne raportowanie nieprawidłowości do KMF.

Artykuł 12.4 **Rejestr nieprawidłowości**

Instytucja ds. Nieprawidłowości prowadzi rejestr wszelkich nieprawidłowości i na wniosek KMF, w ciągu miesiąca, przedstawia informacje dotyczące nieprawidłowości.

Artykuł 12.5 **Raportowanie o nieprawidłowościach**

1. Instytucja ds. Nieprawidłowości niezwłocznie zgłosi do KMF wszystkie podejrzewane oraz faktyczne przypadki nieprawidłowości, jeśli zachodzi którykolwiek z poniższych warunków:

- a) dotyczą one domniemanego działania lub zaniechania, które stanowi przestępstwo na mocy prawa krajowego Państwa-Beneficjenta, takie jak korupcja, oszustwo, przekupstwo lub defraudacja;
- b) wskazują one na istnienie poważnej niegospodarności wpływającej na wykorzystanie pomocy finansowej z Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021; lub
- c) stanowią bezpośrednie zagrożenie dla pomyślnego zakończenia projektu, ze względu na stosunek kwoty do całkowitych kosztów projektu, ich wagi lub z innego powodu.

2. W przypadku nieprawidłowości innych niż te, o których mowa w ust. 1 i 3, Instytucja ds. Nieprawidłowości, w terminie dwóch miesięcy od zakończenia każdego kwartału, przedstawia KMF raport opisujący wszelkie przypadki podejrzewanych oraz faktycznych nieprawidłowości ujawnionych w minionym kwartale. W przypadku braku nieprawidłowości do zgłoszenia w danym kwartale Instytucja ds. Nieprawidłowości informuje KMF o tym fakcie.

3. Poniższe przypadki nieprawidłowości w projektach nie podlegają obowiązkowi raportowania chyba, że wystąpi o to KMF:

- a) przypadki, w których nieprawidłowość polega jedynie na zaniechaniu wdrożenia projektu w całości lub w części ze względu na bankructwo beneficjenta;
- b) przypadki wykryte i usunięte przez Operatora Programu, Krajowy Punkt Kontaktowy lub Instytucję Certyfikującą w trakcie kontroli zadeklarowanych wydatków;
- c) przypadki, które dotyczą kwoty poniżej 2 000 EUR stanowiącej wkład ze strony Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Mechanizmu Finansowego EOG. W przypadku nieprawidłowości dotyczących nieprzestrzegania przepisów prawa zamówień publicznych, kwota ta odnosi się do całkowitej wartości umowy, dotkniętej nieprawidłowością.

4. Ustęp 3 stosuje się odpowiednio do działań finansowanych z Funduszu Współpracy Dwustronnej.

5. Ustęp 3 nie ma zastosowania do nieprawidłowości zgłaszanych niezwłocznie zgodnie z ust. 1 lub nieprawidłowości poprzedzających upadłość.

Artykuł 12.6 **Raportowanie postępów związanych ze zgłoszonymi wcześniej nieprawidłowościami**

1. Wraz z każdym raportem w sprawie nowych nieprawidłowości, o którym mowa w art. 12.5 ust. 2, Instytucja ds. Nieprawidłowości składa do KMF raport na temat postępów w badaniu i usuwaniu wcześniej zgłoszonych nieprawidłowości.

2. W przypadku braku postępów do zgłoszenia w danym kwartale, Instytucja ds. Nieprawidłowości informuje KMF o tym fakcie w terminie określonym w art. 12.5 ust. 2.

Artykuł 12.7 **Mechanizm wnoszenia skarg**

1. Państwo-Beneficjent ustanowi mechanizm wnoszenia skarg, który będzie umożliwiał skuteczne procesowanie i podejmowanie decyzji w sprawie skarg dotyczących podejrzenia niezgodności wdrażania Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 z zasadami dobrego zarządzania w danym Państwie-Beneficjencie. Państwo-Beneficjent, na wniosek KMF, rozpatruje skargi otrzymane przez KMF. Państwo-Beneficjent przedstawia KMF, na jego wniosek, rezultaty rozpatrzenia tych skarg.

2. Informacje na temat sposobu składania skarg zostaną umieszczone w widocznym miejscu na stronie internetowej Krajowego Punktu Kontaktowego, o której mowa w art. 3.2 ust. 2 lit. c).

3. Państwo-Beneficjent niezwłocznie poinformuje KMF o wszelkich skargach dotyczących podejrzeń nieprawidłowości, o których mowa w art. 12.5 ust. 1. Skargi dotyczące podejrzenia innych nieprawidłowości należy zgłaszać do KMF w raportach, o których mowa w art. 12.5 ust. 2 i 12.6. W stosownych przypadkach, należy konsultować z KMF właściwy sposób reakcji na nieprawidłowości.

Rozdział 13 **Zawieszenie płatności, korekty finansowe i zwrot**

Artykuł 13.1 **Zawieszenie płatności**

1 KMF może podjąć decyzję o zawieszeniu płatności, jeśli zaistnieje co najmniej jedna z poniższych okoliczności:

- (a) nie spełniono warunków płatności, o których mowa w rozdz. 9;
- (b) wiarygodne informacje wskazują, że postępy programu nie są zgodne z umową w sprawie programu;
- (c) nie przekazano raportów, o których mowa w art. 6.11 i rozdz. 12 lub innych wymaganych informacji lub zawierają one informacje niepełne;
- (d) ograniczony jest dostęp wymagany zgodnie z rozdz. 11 i umową w sprawie programu;
- (e) zarządzanie finansowe w programie nie jest zgodne z ogólnie przyjętymi zasadami rachunkowości;
- (f) dotarli do KMF informacje o istnieniu podejrzenia nieprawidłowości lub faktycznych przypadków nieprawidłowości, lub przypadki takie nie zostały odpowiednio zgłoszone, zbadane lub naprawione;
- (g) wdrażanie programu uznaje się za naruszające prawo krajowe lub prawo Unii Europejskiej;
- (h) zachodzi zasadnicza zmiana okoliczności stanowiących podstawę wsparcia finansowego w ramach Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 na rzecz programu;
- (i) KMF jest świadomy podawania nieprawdziwych informacji przez lub w imieniu Krajowego Punktu Kontaktowego, Instytucji Certyfikującej lub Operatora Programu, które wpływają bezpośrednio lub pośrednio na realizację umowy w sprawie programu;
- (j) rozpoczęto procedurę przewidzianą w art. 13.4; lub
- (k) Krajowy Punkt Kontaktowy, Instytucja Certyfikująca lub Operator Programu nie przestrzegają jakiegokolwiek innego zobowiązania przewidzianego w umowie w sprawie programu lub niniejszych Regulacjach.

2. KMF może podjąć decyzję o zawieszeniu płatności dla danego programu, jeśli którykolwiek z warunków, o których mowa w ust. 1, lit. b), d), e), f) lub g) ma zastosowanie odpowiednio do jakiegokolwiek projektu w ramach tego programu, a Operator Programu nie podjął stosownych i niezbędnych środków w celu przeprowadzenia dochodzenia oraz, w stosownych przypadkach, usunięcia takich braków lub zapobiegnięcia utracie funduszy. Zawieszenie płatności z powodu uchybień w projektach powinno być proporcjonalne do zakresu i stopnia naruszenia.

3. Z wyjątkiem nagłych przypadków, Krajowy Punkt Kontaktowy i Operator Programu będą mogli przedstawić swoje stanowisko, zanim KMF podejmie decyzję o zawieszeniu płatności. Decyzja o zawieszeniu płatności powinna być uzasadniona i natychmiast wprowadzona w życie. Krajowy Punkt Kontaktowy i Operator Programu zostaną poinformowani o takiej decyzji nie później niż w ciągu siedmiu dni roboczych od daty jej podjęcia.

4. Krajowy Punkt Kontaktowy lub Operator Programu może w dowolnym momencie okazać dokumenty i inne istotne dowody i wnioskować do KMF o zmianę decyzji o zawieszeniu płatności.

5. Jeżeli KMF ustali, że nie istnieją już okoliczności uzasadniające zawieszenie, podejmuje decyzję o wznowieniu płatności.

Artykuł 13.2 **Korekty finansowe**

1. KMF może dokonywać korekt finansowych w oparciu o kryteria zawarte w art. 13.3, obejmujące anulowanie całości lub części pomocy finansowej z Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 na rzecz programu lub danego Państwa-Beneficjenta.
2. Jeśli dokonuje się korekty finansowej w projekcie zgodnie z ust. 1 lub art. 12.1, pomoc finansowa nie może zostać ponownie wykorzystana w tym projekcie. Anulowaną pomoc finansową można ponownie wykorzystać w ramach programu dla projektów innych niż te, które były przedmiotem korekty.
3. Pomoc finansowa anulowana zgodnie z ust. 1 lub art. 12.1 dotycząca Funduszu Współpracy Dwustronnej, Pomocy Technicznej lub kosztów zarządzania programem, może zostać ponownie wykorzystana w ramach tej samej pozycji budżetu na koszty inne niż te, które były przedmiotem korekty.
4. Jeśli dokonuje się korekty finansowej dla nieprawidłowości o charakterze systemowym lub nieprawidłowości w zakresie zarządzania lub systemów kontroli w ramach programu, pomoc finansowa nie może zostać ponownie wykorzystana w tym programie.
5. Wsparcie finansowe, które zgodnie z ust. 4 nie może zostać ponownie wykorzystane na program, w którym wystąpiły nieprawidłowości, zostaje alokowane zgodnie z art. 6.9 ust. 6.
6. Wsparcie finansowe nierealokowane zgodnie z ust. 5 w odpowiednim czasie, jest zwracane do KMF. Artykuł 13.5 ust. 5 ma zastosowanie do zwrotu środków dokonanego z opóźnieniem.

Artykuł 13.3 **Kryteria korekt finansowych**

1. KMF może dokonywać korekt finansowych zgodnie z art. 13.2 jeśli zaistnieje co najmniej jedna z poniższych okoliczności:
 - a) w systemach zarządzania i kontroli ustanowionych przez Państwo-Beneficjenta dla Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 występuje poważne uchybienie, które stanowi zagrożenie dla wsparcia finansowego z Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021;
 - b) ma miejsce poważne naruszenie przepisów umowy w sprawie programu;
 - c) w systemie zarządzania i kontroli programu występuje poważne uchybienie, które stanowi zagrożenie dla wsparcia finansowego z Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021;
 - d) wydatki zgłoszone w poświadczonym finansowym raporcie okresowym lub w raporcie końcowym dla programu są nieprawidłowe i nie zostały skorygowane przez Krajowy Punkt Kontaktowy lub Operatora Programu przed wysłaniem zawiadomienia zgodnie z art. 13.4 ust. 1; lub
 - e) Krajowy Punkt Kontaktowy lub Operator Programu nie wywiązali się ze swoich zobowiązań w zakresie badania lub usunięcia nieprawidłowości zgodnie z art. 12.1 przed wysłaniem zawiadomienia zgodnie z art. 13.4 ust. 1.
2. KMF opiera swe korekty finansowe na pojedynczych przypadkach nieprawidłowości, biorąc pod uwagę systemowy charakter danej nieprawidłowości w celu ustalenia, czy należy zastosować korektę zryczałtowaną czy ekstrapolowaną, czy też kwota ta może być skorygowana w oparciu o faktyczną kwotę uznaną za nieprawidłową.
3. Podejmując decyzję o wysokości korekty, KMF uwzględni charakter i wagę nieprawidłowości oraz zakres i finansowe skutki stwierdzonych nieprawidłowości.

Artykuł 13.4 **Procedura**

1. Przed podjęciem decyzji, o której mowa w art. 13.2 ust. 1, KMF powiadamia Krajowy Punkt Kontaktowy o zamiarze jej podjęcia. Powiadomienie zawiera uzasadnienie decyzji i wskazuje odpowiednie kwoty. Krajowy Punkt Kontaktowy może w terminie dwóch miesięcy od przesłania powiadomienia przedstawić wszelkie uwagi mające związek z tą decyzją.
2. Jeżeli KMF zaproponuje korektę finansową na podstawie ekstrapolacji lub według stawki ryczałtowej, Krajowy Punkt Kontaktowy ma możliwość wykazania, poprzez analizę odpowiednich dokumentów, że rzeczywisty zakres nieprawidłowości był mniejszy niż w ocenie KMF.

W porozumieniu z KMF, Krajowy Punkt Kontaktowy może ograniczyć zakres takiego badania do odpowiednio proporcjonalnej części lub próbki danej dokumentacji. Z wyjątkiem należycie uzasadnionych przypadków, termin przeznaczony na taką analizę nie może przekroczyć kolejnych dwóch miesięcy następujących po dwumiesięcznym okresie, o którym mowa w ust. 1.

3. KMF bierze pod uwagę wszystkie dowody przedstawione przez Krajowy Punkt Kontaktowy w terminie, o którym mowa w ust. 1 i 2. W dowolnym czasie przed wydaniem decyzji w sprawie korekt finansowych, Krajowy Punkt Kontaktowy i KMF mogą nawiązać współpracę, aby zapewnić, że decyzja zostanie podjęta w oparciu o dokładne i poprawne dane.

4. Krajowy Punkt Kontaktowy jest informowany o decyzji, o której mowa w art. 13.2 ust. 1, nie później niż w ciągu siedmiu dni roboczych od daty jej podjęcia. Powiadomienie to zawiera uzasadnienie decyzji.

Artykuł 13.5

Zwrot

1. Państwo-Beneficjent dokonuje zwrotu do KMF wnioskowanej kwoty w ciągu trzech miesięcy od podjęcia decyzji, o której mowa w art. 13.2.

2. Zwrot od Państwa-Beneficjenta do KMF nie zależy od zwrotu od Operatora Programu lub beneficjenta.

3. KMF może zrzec się wszelkich roszczeń o zwrot od Państwa-Beneficjenta środków, które były przedmiotem nieprawidłowości w projekcie, jeśli Krajowy Punkt Kontaktowy wykaże, że straty i okoliczności z nimi związane nie są spowodowane niedbałym wykonaniem lub niewykonaniem obowiązków przez podmioty, o których mowa w art. 5.2 ust. 1 oraz obowiązków Operatora Programu, a Krajowy Punkt Kontaktowy i Operator Programu podjęli wszelkie racjonalne kroki dochodzenia zwrotu tych środków.

4. Jeśli Operator Programu jest podmiotem prywatnym, a Krajowy Punkt Kontaktowy wykaże podjęcie odpowiednich kroków w celu odzyskania środków od Operatora Programu, KMF może dać Państwu-Beneficjentowi czas w maksymalnym wymiarze do jednego roku na zwrot żądanych środków. W takim przypadku KMF może również zdecydować się na pokrycie do 50% uzasadnionych opłat sądowych związanych z odzyskaniem środków od Operatora Programu. Dla celów niniejszego ustępu, za Operatora Programu uważa się podmiot prywatny, jeśli mniej niż większość głosów na posiedzeniach zarządu kontrolowana jest przez podmioty publiczne, takie jak organy władzy, instytucje publiczne i przedsiębiorstwa będące w pełni własnością tych władz lub instytucji.

5. Wszelkie opóźnienia w zwrocie środków powodują naliczanie odsetek z tytułu zaległych płatności począwszy od terminu wymagalności, a kończąc w dniu rzeczywistego dokonania płatności. Stopa procentowa tych odsetek wynosi jeden i pół punktu procentowego powyżej stopy stosowanej przez Europejski Bank Centralny do głównych operacji refinansowania w pierwszym dniu roboczym miesiąca, w którym przypada termin płatności.

Artykuł 13.6

Ogólne zawieszenie płatności na rzecz Państwa-Beneficjenta

1. Po przeprowadzeniu z Krajowym Punktem Kontaktowym konsultacji mających na celu znalezienia rozwiązania, KMF może zawiesić wszystkie płatności na rzecz Państwa-Beneficjenta, jeżeli:

(a) informacje lub dokumenty uzyskane przez KMF lub do niego przekazane wskazują na obecność systemowych lub rozległych uchybień w zakresie zarządzania wsparciem finansowym z Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 w Państwie-Beneficjencie; lub

(b) Państwo-Beneficjent nie spełniło żądania zwrotu wydatków związanych z jakimkolwiek rodzajem pomocy w Państwie-Beneficjencie finansowanej przez Instrument Finansowy EOG na lata 1999-2003 Norweski Mechanizm Finansowy lub Mechanizm Finansowy EOG na lata 2004-2009, Norweski Mechanizm Finansowy lub Mechanizm Finansowy EOG na lata 2009-2014 albo Norweski Mechanizm Finansowy lub Mechanizm Finansowy EOG na lata 2014-2021.

2. Procedury, o których mowa w art. 13.4 ust. 1, 3 i 4 stosuje się odpowiednio do zawieszenia płatności w ramach tego artykułu.

Rozdział 14

Przepisy końcowe

Artykuł 14.1

Język

1. Komunikacja między KMF a Państwem-Beneficjentem odbywa się w języku angielskim.
2. Do oryginałów dokumentów (w języku innym niż angielski) wysyłanych do KMF należy załączyć ich tłumaczenie na język angielski. Państwo-Beneficjent ponosi pełną odpowiedzialność za zgodność tłumaczenia z oryginałem.

Artykuł 14.2

Odpowiedzialność

1. Odpowiedzialność Państw-Darczyńców w odniesieniu do Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021 ogranicza się do zapewnienia pomocy finansowej zgodnie z odpowiednimi umowami w sprawie programu.
2. Państwa-Darczyńcy, KMF lub Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu, w tym BMF nie ponosi i nie będzie ponosić odpowiedzialności wobec Państwa-Beneficjenta, Operatorów Programu, beneficjentów i innych odbiorców dofinansowania lub osób trzecich.

Artykuł 14.3

Stosowane prawo i jurysdykcja

1. Współpracę między Mechanizmem Finansowym EOG na lata 2014-2021 i Państwami-Beneficjentami, a także interpretację umowy w sprawie programu oraz niniejszych Regulacji regulują przepisy prawa Państw-Darczyńców.
2. KMF i Krajowy Punkt Kontaktowy zrzekają się prawa do rozstrzygania sporów związanych z umową w sprawie programu przez sąd krajowy lub międzynarodowy i zgadzają się na rozstrzygnięcie takich sporu w sposób polubowny.
3. Jeśli Krajowy Punkt Kontaktowy nie wypełni obowiązku zwrotu wydatków do KMF lub powstanie spór dotyczący żądania zwrotu wydatków, który nie będzie mógł być rozwiązany zgodnie z ust. 2, Strony mogą zwrócić się o rozstrzygnięcie do Sądu Okręgowego w Oslo (Oslo Tingrett).
4. KMF może domagać się wykonania wyroku lub postanowienia sądu uzyskanego zgodnie z ust. 3 przed każdym sądem lub właściwym organem na terytorium Państwa-Beneficjenta lub w państwie, w którym Państwo-Beneficjent posiada swój majątek.
5. Państwo-Beneficjent nada swojemu Krajowemu Punktowi Kontaktowemu prawo do prowadzenia czynności procesowych w jego imieniu.

Artykuł 14.4

Zmiany

1. Niniejsze Regulacje mogą zostać zmienione w drodze decyzji KMF, pod warunkiem późniejszego zatwierdzenia przez Stały Komitet Państw EFTA.
2. Załączniki do niniejszych Regulacji mogą zostać zmienione decyzją KMF.
3. W miarę potrzeby KMF może przyjąć dodatkowe wytyczne po konsultacji z Państwami-Beneficjentami.
4. Wszelkie istotne zmiany w dokumentach, o których mowa w ust. 1-3, podlegają uprzedniej konsultacji z Państwami-Beneficjentami. KMF niezwłocznie informuje Krajowe Punkty Kontaktowe o wszelkich zmianach dokonanych w tych dokumentach.

Artykuł 14.5

Odstąpienie

1. KMF może, w szczególnych przypadkach i w odpowiedzi na wyjątkowe okoliczności, odstąpić od stosowania konkretnych przepisów niniejszych Regulacji, ich załączników lub wszelkich wytycznych przyjętych przez KMF, jeżeli jest to konieczne do osiągnięcia rezultatów Mechanizmu Finansowego

lub danego programu. Odstąpienie nie przysługuje w odniesieniu do terminu, o którym mowa w art. 8.13 ust. 3.

2. Przed podjęciem decyzji o zastosowaniu odstąpienia KMF sprawdzi, czy zmiana danego przepisu nie byłaby bardziej odpowiednia.

Artykuł 14.6
Wejście w życie

Niniejsze Regulacje wchodzi w życie następnego dnia po ich zatwierdzeniu przez Stały Komitet Państw EFTA.